

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

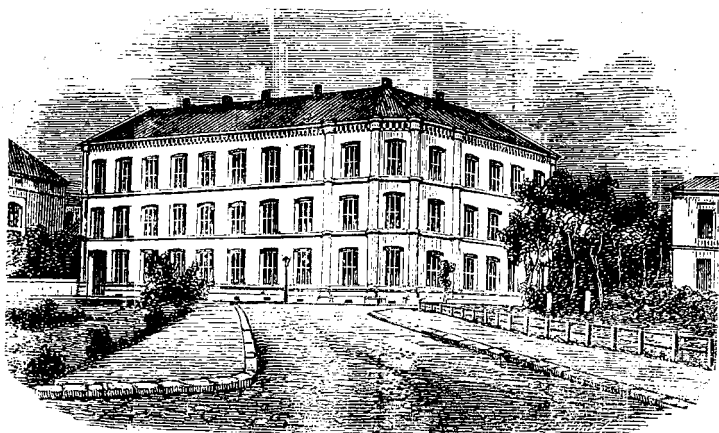
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARS OG VOSS'S LATIN OG REALSKOLE

AARSBERETNING

1897—1898

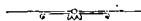

AARS OG VOSS'S LATIN OG REALSKOLE

AARSBERETNING

FOR

1897—1898

KRISTIANIA

GRØNDAHL & SØNS BOGTRYKKERI

1898

Rettelser

i aarsberetningen for forrige aar.

- S. 3, l. 4 staar (som kandidat Vars dødsdag) 29de juli istedenfor 21de.
S. 3, l. 2 og 3 f. n. rettes saaledes: Cand. mag. Baltzer Anton Midsen,
f. $\frac{31}{8}$ 1867, klassisk ex. art. 1885 laudabilis (23: 12), ex. philos. 1886
laud. prae ceteris (6: 6).
S. 5, l. 9 f. o. staar Hartman for Hartmann og cand. mag. for cand. real.
S. 12 og 13 er for 1ste smaaklasse a og b opført 9 timer norsk istedenfor
11, og i a 3 timer, i b 6 timer skrivning istedenfor 4.
-

Indhold.

Skole-efterretninger:	
I. Lærerpersonalet	7
II. Disciplene	11
III. Fag- og timefordelingen.	13
IV. Undervisningen	18
V. Afgangsexamina:	
A. Examen artium 1898	43
B. Middelskole-examen 1898	53
VI. Om skolepenge og fripladse	61
VII. Blandede meddelelser:	
P. Voss: Brev til en tysk-lærer	62
Uddrag af skolereglerne	72

SKOLE-EFTERRETNINGER

FOR

1897—1898

I. Lærerpersonalet.

I aarsberetningen for 1896—97, s. 7, er der givet besked om de forandringer i lærerpersonalet som vilde indtræde fra det nye skoleaars begyndelse. Fra midlertidig til fast ansatte gik følgende over:

Cand. mag. Hans Thure Smith Eitrem, f. $14/3$ 1871, klassisk ex. art. 1889 meget godt (15: 12), ex. philos. 1890 laud. prae cet. (7: 6), sproglig-historisk lærerexamen decbr. 1895 laudabilis (gr. I 1,9, gr. IV 2,1). »Midlertidig ansat« her ved skolen siden januar 1896.

Cand. mag. Samson Eitrem, f. $23/12$ 1872, klassisk ex. art. 1890 udmerket godt (14: 12), ex. philos. 1891 laud. prae cet. (7: 6), sproglig-historisk lærerexamen decbr. 1896 laudabilis (gr. I 1,7 gr. IV 2,1). Fik i 1898 H. K. H. Kronprinsens guldmedalje for en afhandling om Ovids mytologi i dens forhold til de græske kilder. »Midlertidig ansat« her ved skolen siden januar 1897.

Fru Sofie Voss, f. Horn, f. $25/10$ 1873. Var, efter at have taget middelskole-examen og »guvernante-examen«, i henved 3 aar lærerinde ved Nordstrands middelskole. »Midlertidig ansat« her ved skolen siden oktober 1896.

Som ny lærer blev ansat

Cand. real. Paul Ernst Vilhelm Nyquist, f. $30/8$ 1868, real ex. art. 1887 meget godt (24: 13), ex. philos. 1888 laud. prae cet. (4: 3), matematisk-naturvidenskabelig lærerexamen decbr. 1894 laudabilis (gr. I 2,00, gr. III 1,80). Var i et aar vikarierende lærer ved Kristiania katedralskole og fra februar 1895 til juli 1897 lærer ved Christies skole.

Desuden var, som nævnt l. c., løjtnant Sverre ansat (som lærer i gymnastik). Men forandringer i hans militære stilling gjorde at han maatte frasige sig sin post her, endnu før han havde tiltraadt den. I hans sted blev da ansat

Premierløjtnant Reidar Fabritius, f. $\frac{25}{2}$ 1870, real ex. art. 1889 meget godt (32: 13), officersexamen 1892 meget godt (2, 11), gennemgaaet den gymnastiske centralskole 1896—1898. Var i 1892—1893 lærer ved Nordstrands middelskole, og vikarierte fra mai 1897 ved Aars og Voss's skole.

Endvidere blev ansat en ny lærerinde:

Frøken Anna Horn, f. $\frac{3}{5}$ 1869; afgangsexamen ved Kristiania handelsgymnasium 1889 udmerket godt (1, 38). Var i et aar huslærerinde, og fra oktober 1896 til december 1897 lærerinde ved Nordstrands middelskole.

Fra 1ste februar 1898 fratraadte cand. real. Gran, som siden skoleaarets begyndelse havde undervist i naturhistorie i 3 R. G. (sml. aarsberetningerne for 1894—95 og 1895—96), men nu ikke længer kunde afse tid hertil. Hans timer blev for resten af skoleaaret tillagt cand. real. Nyquist.

Fra 1ste februar fratraadte ogsaa hr. A. Brandrud som udnævnt til professor i teologi ved universitetet. Hans timer blev for resten af skoleaaret overdraget cand. theol., tidligere skolebestyrer Frits Hansen.

Det faste lærerpersonale bestod saaledes ved skoleaarets slutning af følgende:

Bestyrerne:

1. Aars, J., cand. mag., f. 1837,	} skolens bestyrere siden dens oprettelse i 1863.
2. Voss, P., cand. mag., f. 1837,	
3. Hofgaard, S. W., cand. mag., f. 1843, lærer ved skolen fra 1864, bestyrer fra 1880.	

Inspektør:

4. Johannesen, Ole, cand. philos., f. 1846, lærer ved skolen fra januar 1875, inspektør fra 1881.

De øvrige lærere:

5. Schjøth, H., cand. mag., overlærer, f. 1844, fra august 1867.
6. Thorsen, E., seminarist, f. 1845, fra august 1873.

7. Ræder, A., dr. philos., f. 1855,	} fra august 1878. ¹⁾	
8. Spjeldnæs, N., seminarist, f. 1841,		
9. Clausen, Peter, turnlærer, f. 1836, fra august 1883.		
10. Heyerdahl, Eivind, cand. mag., f. 1861, fra august 1886.		
11. Arnesen, Haakon, prest, f. 1863, fra august 1888.		
12. Buch, N., cand. mag., f. 1860,	} fra august	
13. Holck, K. K., cand. mag., f. 1863,		1890.
14. Waage, L., cand. mag., f. 1868, fra august 1891.		
15. Aars, Kr. Birch-Reichenwald, dr.
philos., f. 1868,	} fra august	
16. Andresen, M., cand. real., f. 1869,		1892.
17. Engstrøm, V., stud. real., f. 1865,		
18. Knap, C., cand. mag., f. 1867,		
19. Skatvedt, O. J., seminarist, f. 1869,		
20. Svensen, S. A., cand. theol., f. 1863,		
21. Bretteville Jensen, S., cand. theol.,
f. 1869,	} fra august	
22. Gleditsch, Th. J., cand. mag., f. 1868,		1893.
23. Haffner, E., cand. real., f. 1869,		
24. Weisse, F., cand. mag., f. 1866,		
25. Alfsen, M., cand. real., f. 1870, fra august 1894.		
26. Paulsen, E., cand. mag., f. 1863,	} fra august	
27. Staver, H., seminarist, f. 1871,		1895.
28. Hartmann, Johan, cand. real., f. 1868,	} fra august	
29. Midsem, A., cand. mag., f. 1867,		1896.
30. Eitrem, H., cand. mag., f. 1871,		
31. Eitrem, S., cand. mag., f. 1872,	} fra august	
32. Fabritius, Reidar, løjtnant, f. 1870,		1897.
33. Nyquist, Paul Ernst Vilhelm, cand. real., f. 1868		

Lærereinder:

34. Frøken Agnes Holstad, f. 1842, fra august 1875.
35. » Sigrid Aars, f. 1870, fra april 1892.
36. Fru Rosa Blehr, f. 1858, fra august 1895.
37. » Sofie Voss, f. 1873, fra oktober 1896.
38. Frøken Anna Horn, f. 1869, fra januar 1898.

¹⁾ Dr. Ræder var dog borte fra denne skole i aarene 1884—95, da han var bestyrer af Oslo latin- og realskole.

Midlertidige ansættelser og vikariater. Da kandidat Haffner for sine studiers skyld havde ønsket tjenstledighed for hele skoleaaret, blev cand. real. O. Schweder midlertidig ansat i hans sted.

Matematik-undervisningen for de kvindelige elever i 6 M. har været overdraget til frøken Marie Ording.

Som lærer i skrivning i 1 M. og et par af forklasserne blev for skoleaaret ansat cand. theol. Alfred Russ (sml. forrige aarsberetning s. 6.)

Umiddelbart før skolen skulde begynde igjen efter ferierne, blev cand. mag. J. Jacobsen (se forr. aarsberetn. s. 5), som ogsaa for skoleaaret 1897—98 skulde havt timer her, ansat som lærer ved Kongsberg middelskole. Hans timer blev delt mellem cand. philos. Isachsen og cand. theol. R. Haugsøen. Da den sidste fra januar 1898 blev ansat i Bergen, indtraadte i hans sted cand. theol. I. Welle.

Midlertidig ansættelse som lærerinde i 3 F. a. havde i september—december 1897 frøken Helga Bjørklund.

For løjtnant Fabritius, som i maanederne november—april gennemgik den sidste del af sit kursus i den gymnastiske centralskole, vikarierte løjtnant H. Chr. Halvorsen (se forr. aarsberetn. s. 6). — I sløid har hr. K. Pedersen ogsaa iaar assisteret i en klasse.

Fra 1ste februar har cand. theol. Frits Hansen undervist her ved skolen, idet han afløste professor Brandrud (se s. 8) og desuden overtog norsk i 1 R. G. b. som vikar for dr. Aars, som fra den tid havde tjenstledighed for 14 af sine egentlige timer; af de øvrige af disse timer overtog hr. Heyerdahl 1 (tysk i 2 R. G. a.), hr. Arnesen 6 (norsk i 5 M. b. og historie i 1 M. b.), og hr. Welle 4 (norsk i 2 M. b.).

Vikariater under kortere sygdomsforfald o. l. har været besørget af frøkenene Charlotte Wilse og Marie Frank, af cand. phil. Bekkevold, cand. mag. Dedekam, cand. mag. Hammer, stud. real. Winsnes, og et par andre for enkelte dage.

Skolens **kasserer** og bestyrelsens **sekretær** er siden 1873 E. Thorsen (s. 8 nr. 6), skolens **læge** siden 1893 A. Magelsen, og dens **vagtmester** siden 1868 H. Andresen.

II. Disciplene.

A. Disciplenes antal i september og april maaned.

	September 1897.	April 1898.
Forskolen ¹⁾ :	kl. 1 (a. b.)	33 37
	» 2 (a. b.)	44 45
	» 3 (a. b.)	49 52
	» 4 (a. b.)	37 39
	» 5 (a. b.)	40 42
Middelskolen ²⁾ :	kl. 1 (a. b.)	48 47
	» 2 (a. b. c.)	67 64
	» 5 (a. b. c.)	64 62
	» 6 (a. b. c.)	70 70
Latingymnasiet:	kl. 1	20 19
	» 2	16 15
	» 3 ³⁾	10 10
Realgymnasiet:	kl. 1 (a. b.)	58 56
	» 2 (a. b.)	47 43
	» 3 (a. b.) ³⁾	39 39
		<hr/>
		642 640

B. Disciplenes gjennemsnitsalder i de forskjellige klasser ved begyndelsen af skoleaaret:

Forskolen:	kl. 1 (normalalder 6 aar)	$6\frac{5}{12}$
	» 2 (— 7 »)	$7\frac{8}{12}$
	» 3 (— 8 »)	$8\frac{7}{12}$
	» 4 (— 9 »)	$9\frac{7}{12}$
	» 5 (— 10 »)	$10\frac{8}{12}$

¹⁾ Forskolens 4de og 5te klasse svarer til middelskolens 1ste og 2den efter den tidligere ordning.

²⁾ Middelskolens 1ste og 2den klasse efter den nye ordning svarer til 3dje og 4de efter den gamle; for 5te og 6te middelklasse er de gamle benævnelser, ligesom den gamle undervisningsplan, bibeholdt.

³⁾ 3 L. G. og 3 R. G. b. (med tilsammen 23 elever) har været sammen i norsk, fransk og historie.

Middelskolen:	kl. 1	(normalalder 11 aar)	11 ⁸ / ₁₂
	» 2	(— 12 »)	12 ⁹ / ₁₂
	» 5	(— 13 »)	13 ⁸ / ₁₂
	» 6	(— 14 »)	15
Latingymnasiet:	kl. 1	(— 15 »)	15 ⁷ / ₁₂
	» 2	(— 16 »)	16 ⁶ / ₁₂
	» 3	(— 17 »)	17 ¹¹ / ₁₂
Realgymnasiet:	kl. 1	(— 15 »)	16
	» 2	(— 16 »)	17
	» 3	(— 17 »)	18

C. Disciplenes fordeling efter hjemstavn:

Fra Kristiania	513
» andre byer	41
» landdistrikterne . . .	88

Tilsammen 642.

III. Fag- og timefordelingen.

Omstaaende tabeller viser hvorledes fagene i de forskjellige klasser har været fordelt mellem lærerne. De ved lærernes navne tilføiede tal betegner fagets ugentlige timetal i klassen; herved er dog at merke, at skole-»timerne« er kortere end virkelige timer: fra 1889—90 er den længste daglige skoletid $5\frac{1}{3}$ time; 1ste læsetime udgjør 50 minutter og de øvrige hver $\frac{3}{4}$ time, og i det hele anvendes $\frac{3}{4}$ time til friminuter mellem timerne.

Hvor nogen lærer i aarets løb har været afløst af en anden, opføres den hvem vedkommende fag og klasse var tillagt ved skoleaarets slutning; om forandringer i aarets løb er givet besked ovenfor s. 8 og 10.

A. Gymnasierne

	Religion.	Norsk.	Tysk.	Latin eller tegning ²⁾ .	Græsk eller engelsk ³⁾ .	Fransk eller skrivning ⁴⁾ .
3 L. G.	Arnesen 2	Hofgaard 4		Weisse (L.) 9	J. Aars 8	Holck 2
3 R. G. b.	Arnesen 2			Spjeldnæs 1 Alfsen 1	Holck 5	
3 R. G. a.	Br. Jensen 2	Hofgaard 4		Spjeldnæs 1 Alfsen 1	Knap 5	Knap 2
2 L. G.	Br. Jensen 1	Br. Jensen 4		S. Eitrem (L.) 10	Weisse 8	Waage 2
2 R. G. a.	Br. Jensen 1	Br. Jensen 4	Heyerdahl 1	Spjeldnæs 1 Alfsen 1	Weisse 5	J. Aars 2
2 R. G. b.	Arnesen 1	Hofgaard 4	Waage 1	Spjeldnæs 1 Alfsen 1	Waage 5	Waage 2
1 L. G.	Arnesen 1	Kr. Aars 3	Voss 2	Knap (L.) 10	S. Eitrem (G.) 6 H. Eitrem 5	Weisse 3
1 R. G. a.	Hansen 1	Sandberg 3	Heyerdahl 2	Spjeldnæs 2	Gleditsch 5	Weisse 3
1 R. G. b.	Br. Jensen 1	Hansen 3	Kr. Aars 2	Spjeldnæs 2	Waage 5	Waage 3
6 M. a.	Br. Jensen 2	Br. Jensen 3	Voss 4 + 1 ¹⁾	Hofgaard (L.) 7 Spjeldnæs 1	H. Eitrem 5	Waage 4
6 M. b.	Svensen 2	Heyerdahl 3	Heyerdahl 5	Spjeldnæs 1	Knap 5	Knap 4
6 M. c.	Br. Jensen 2	Br. Jensen 3	Midsem 5	Spjeldnæs 1	Waage 5	Waage 4
5 M. a.	Hansen 2	Heyerdahl 3	Heyerdahl 5	S. Eitrem (L.) 7 Spjeldnæs 1	Gleditsch 5	
5 M. b.	Svensen 2	Arnesen 3	Midsem 5	Spjeldnæs 1	Knap 5	
5 M. c.	Br. Jensen 2	Hansen 3	Voss 5	Spjeldnæs 1	H. Eitrem 5	
2 M. a.	Svensen 2	Heyerdahl 4	Heyerdahl 5	Spjeldnæs 2	Gleditsch 5	
2 M. b.	Hansen 2	Welle 4	Kr. Aars 5	Spjeldnæs 2	Weisse 5	
2 M. c.	Svensen 2	Svensen 4	Midsem 5	Spjeldnæs 2	Waage 5	
1 M. a.	Br. Jensen 2	Midsem 5	Midsem 5	Spjeldnæs 2		Russ 2
1 M. b.	Svensen 2	Svensen 5	Heyerdahl 5	Spjeldnæs 2		Russ 2

¹⁾ Næmlig 1 t. særskilt for »engelsklinjen«. ²⁾ Latin, hvor der er tilføjet (L.), ellers tegning. ³⁾ Græsk i 3 L. G., 2 L. G. og for nogle disciple af 1 L. G.; ellers engelsk. ⁴⁾ Skrivning i 1 M.

og middelskolen.

Historie.	Geografi.	Naturfag.	Matematik og regning.	Gymnastik.	Sang.	Sløid.
Ræder 3			Alfsen 3	Fabritius 3	Buch I	
	Alfsen 1	Andresen 5 Nyquist 1	Johannesen 6			
Schjøth 3	Alfsen 1	Andresen 5 Nyquist 1	Johannesen 6			
Ræder 3			Andresen 3			
Ræder 3	Alfsen 1	Andresen 5	Johannesen 6	Fabritius 3	Buch I	
Schjøth 3	Alfsen 1	Andresen 5	Johannesen 6			
Kr. Aars 3	Nyquist 2 ¹⁾		Alfsen 2			
Ræder 3	Gleditsch 2	Schweder 5	Johannesen 5	Fabritius 3		
Kr. Aars 3	Gleditsch 2	Schweder 5	Andresen 5			
Ræder 3	Nyquist 2	Engstrøm 2	Alfsen 6	Fabritius 3		
Gleditsch 3	Gleditsch 2	Engstrøm 2	Engstrøm 6			
Gleditsch 3	Gleditsch 2	Engstrøm 2	Alfsen 6 ²⁾			
Gleditsch 3	Nyquist 2	Schweder 3	Engstrøm 6	Fabritius 3	Buch I	Skatvedt } Staver } ²
Midsem 3	Hartmann 2	Hartmann 3	Alfsen 6			
Hansen 3	Nyquist 2	Schweder 3	Schweder 6			Skatvedt } Staver } ²
Sandberg 2	Sandberg 2	Nyquist 2	Nyquist 6	Fabritius 3	Buch I	Skatvedt } Staver } ²
Arnesen 2	Sandberg 2	Engstrøm 2	Engstrøm 6			
Midsem 2	Sandberg 2	Engstrøm 2	Schweder 6			
Fr. Jensen 3	Sandberg 2	Hartmann 2	Andresen 5	Clausen 3	Buch I	Paulsen 2
Arnesen 3	Svensen 2	Nyquist 2	Nyquist 5		Buch I	Paulsen } Pedersen } ²

¹⁾ For de elever som ikke læser græsk. — ²⁾ For de kvindelige elever frøken Ordning.

B. For-

	Religion.	Norsk.	Historie.	Geografi.	Natur- historie.
5 F. a.	Svensen 3	Svensen 7	Sandberg 2	Sandberg 2	Nyquist 2
5 F. b.	Spjeldnæs 3	Welle 7	Isachsen 2	Hartmann 2	Hartmann 2
4 F. a.	S. Aars 3	Hartmann 8	Isachsen 2	Isachsen 2	Engstrøm 1
4 F. b.	A. Holstad 3	S. Aars 8	Isachsen 2	Isachsen 2	Engstrøm 1
3 F. a.	A. Horn 3	A. Horn 8	A. Horn 3	A. Horn 3	
3 F. b.	Skatvedt 3	Skatvedt 8	Skatvedt 3	Skatvedt 3	
2 F. a.	R. Blehr 3	R. Blehr 10		R. Blehr 3	
2 F. b.	Staver 3	Staver 10		Staver 3	
1 F. a.	A. Holstad 3	A. Holstad 11			
1 F. b.	S. Voss 3	S. Voss 11			

skolen.

Regning.	Skrivning.	Tegning.	Gymnastik.	Sang.	Sløid.
Nyquist 5	Russ 2	Spjeldnæs 2	} Fabritius 3	} Buch 1	Skatvedt 2
Hartmann 5	Russ 2	Spjeldnæs 2			Skatvedt 2
S. Aars 4	S. Aars 4		} Fabritius 3	} Skatvedt 1	Paulsen 2
S. Aars 4	Russ 4				Paulsen 2
A. Horn 4	A. Horn 3				
Skatvedt 4	Skatvedt 3				
R. Blehr 5	R. Blehr 3				
Staver 5	Staver 3				
A. Holstad 6	A. Holstad 4				
S. Voss 6	S. Voss 4				

IV. Undervisningen.

Skoleaaret begyndte efter ferierne den 24de august (for 1ste klasse af forskolen den 1ste september) og slutted med aarsfesten efter examen den 2den juli (for forskolen den 30te juni).

Her meddeles en oversigt over hvad der er gennemgaaet i de forskjellige fag¹⁾.

I. Forskolen²⁾.

Religion.

1 F. (3 timer ugentlig; om »timernes« længde se s. 13). Omtrent i samme udførlighed som i Vogts lille bibelhistorie er fortalt og gjengivet de vigtigste fortællinger af det gamle testamente indtil Mose fødsel og af Jesu liv.

Enkelte smaasange og salmevers er lært og sunget.

2 F. (3 t.). Bibelske fortællinger (af det gamle og nye testamente) i strengere sammenhæng og i noget større omfang end i 1 F. (til og med pinse-evangeliet).

Udvalgte salmevers lært og sunget.

3 F. (3 t.). Med Bretteville Jensen og Svensens bibelhistorie som grundlag er gennemgaaet det gamle testamente i sammenhæng; børnene har ikke brugt nogen lærebog.

Af katekismen er lært og samtalt om budene, troens artikler, og bønner, (kun tekst-ordene, ikke Luthers forklaring).

Udvalgte salmevers som i de foregaaende klasser.

4 F. (3 t.). Efter Vogts lille bibelhistorie det nye testamente.

Af Luthers katekisme (Bangs udgave) er gennemgaaet de to første parter, med Luthers forklaringer.

¹⁾ For de tre nederste klasser er en udførligere frestilling af undervisningsplan og metode trykt i de nærmest foregaaende aarsberetninger; ligesaa for »norsk« i klasserne 4 F., 5 F. og 1 M.

²⁾ De tre nederste klasser blev før kaldt »smaaskolen«. Efterat middelskolen, ifølge den nye skolelov, er indskrænket til 4 klasser, danner vor skoles 5 nederste klasser en afdeling for sig, »forskolen«.

Udvalgte salmer som før.

5. F. (3 t.). Efter Bretteville Jensen og Svensens bibel-historie til Ruth.

Katekismens tre sidste parter er læst, og alle parter repe-teret, med Luthers forklaringer. Udvalgte salmer som før.

Norsk.

1 F. (11 t.). Lyd- og skrive-læsemetoden er anvendt. Efterat lydene og deres betegnelse var lært, gik man over til Holst og Rogstads ABC (i den sidste halvdel af oktober), og efterat denne, med et par forbigaaelser, var læst ud (mod slutningen af mars), til Holsts Lette læsestykker for barn; i disse læst til s. 38. Fortællinger og samtaler med børnene, delvis i tilknytning til skolens samling af billeder. Skriftlige øvelser (diktat i »samarbejde« med lærerinden), paa tavle og senere i bog. — En del smaa sange er sunget. Af og til øvet forskellige lege; ogsaa lidt barnslig tegning¹).

2 F. (10 t.). Holsts Lette læsestykker for barn læst ud. Derefter Erichsen og Paulsens læsebog 2den del, 1ste afdeling. Nogle vers lært udenad. Skriftlige øvelser, dels diktat, dels smaa stile, udarbejdet paa skolen efter vejledning i samtaleform, dels ogsaa afskrift hjemme efter læsebogen (et par trykte linjer en gang om ugen). -- I 2det halvaar er en del af norsk-timerne anvendt til at fortælle og gjenfortælle enkelte lette fortællinger af den norske sagnhistorie (se forrige aarsberetning s. 19).

3 F. (8 t.). Erichsen og Paulsens læsebog 2den del, 2den afdeling. — Nogle digte lært og sunget. — Skriftlige arbejder, dels diktat, dels smaa stile paa samme maade som i 2 F. (i den største del af skoleaaret 1 hjemmestil hver uge). I 2det halvaar begyndelsesgrundene af grammatiken (subjekt og prædikat; ordklasserne; substantivernes tal, verbernes hovedtider).

4 F. (8 t.). Erichsen og Paulsens læsebog 2den del, 3dje afdeling. Enkelte digte lært udenad. — Hofgaard En liden norsk grammatik § 1—35 og § 44—65, med forbigaaelse af anmerkningerne. Analyse (efter Jensens eksempelsamling og efter

¹) Fra 1898 vil der blive opført en særskilt time til tegning for 1—3 F.

eksempler paa vægtavlen) dels mundtlig, dels skriftlig med benyttelse af Hofgaards »tegn«. — Skriftlige øvelser, mest lette »stile« efter stykker som er gennemgaaet paa forhaand (2 gange ugentlig paa skolen; som »hjemmestile« 1 gang ugentlig stykker som først er skrevet paa skolen). Aars's retskrivningsregler §§ 7 — 13, 15 — 49.

5 F. (7 t.) Erichsen og Paulsens læsebog, 3dje del: Det meste af det udvalg som er opført for 2 M. (se fortalen til 5te udgave). Enkelte digte er lært udenad. Hofgaard En liden norsk grammatik: repetition af det vigtigste af pensumet fra 4 F., flere anmerkninger medtaget. Analyse mest efter diktater som er udarbejdet til dette brug og til indøvelse af de vigtigste bogstaveringsregler i retskrivningsreglerne. Skriftlige arbejder: Diktat. Gjenfortælling af stykker fra læsebogen, historien o. l. »Stile« efter gennemarbejdelse: Stortorvet. — En dag i julen. — Kristiania marked. — Løven. — Hesten. — Duen. Hvad jeg synes om veiret i denne uge. — En skitur. — En fridag. O. fl.

Historie.

2 F. I de norske timer er en del af tiden i sidste halvaar anvendt til fortælling og gjenfortælling af de gamle gude- og heltesagn.

3 F. (3 t.). Det vigtigste af Norges historie indtil Harald Haardraades død fortalt og gjenfortalt.

4 F. (2 t.). Indtil udgangen af mars fortalt og gjenfortalt de vigtigste begivenheder af Norges historie fra Olav Kyrre til 1319. Senere læst Erichsens En liden verdenshistorie fra begyndelsen til Marius og Sulla.

5 F. (2 t.) Erichsens En liden verdenshistorie fra middelalderen til »Oversigt over den nyeste historie« (pag. 50—131). I sidste kvartal repetition af det som i **3 F.** og **4 F.** var gennemgaaet af Norges historie.

Geografi.

2 F. (3 t.). Efter en kort forklaring af de vigtigste geografiske begreber fortalt om jordens bevægelse og dens skikkelse,

om land og hav, halvøer, øer, fjorde o. s. v. Under en udflugt med klassen er eleverne orienteret i den nærmeste omegn. En kort oversigt er meddelt over Europa; fuldstændigere fortalt om Norge og tildels Sverige. Globus og kart er benyttet.

3 F. (3 t.). Med benyttelse af Marie Krohgs Schema til geografien og J. Holsts norsk geografisk skoleatlas gennemgik de enkelte europæiske lande, deres beskaffenhed, næringsveie og størrelse; byer; hovedstædernes størrelse; under repetitionen er Norge medtaget.

4 F. (2 t.). De fremmede verdensdele (med M. Krohgs schema som grundlag). Karttegning.

5 F. (2 t.). Læst og repeteret efter Geelmuydens geografi for middelskolen (Arstals udgave) Australia og Afrika. Karttegning. De sidste 2 uger blev timerne anvendt til en oversigt over Europa.

Naturkundskab.

4 F. (1 t.). Fortalt om: elefanten, flodhesten, koen, faarret, hunden, katten, gaupen, løven, bjørnen, haren, om ekorn, lemæn og oter; om høg, ørn, due, høne, paaflugt, spurvefugle; om nogle insekter; om blæksprutter; og lidt om blomster.

5 F. (2 t.). Efter en indledning om det menneskelige legemes bygning læst pattedyr og fugle efter Sørensens Dyrerigets naturhistorie, og fortalt træk af dyrenes liv. I de sidste timer fortalt lidt om vore træer og kulturplanter.

Regning.

1 F. (6 t.). Tallene 1—100 efter den i Nicolaisens »Regneundervisningen«, 1—3dje trin, fremstillede metode.

2 F. (5 t.). Addition, subtraktion, multiplikation. (Nicolaisen, 4—6te trin). Hovedregning; hjemmeregning.

3 F. (4 t.). Repetition af addition, subtraktion, multiplikation, gennemgik og repeteret division. Hovedregning; hjemmeregning. (Nicolaisen, 8.—9de trin).

4 F. (4 t.). Repeteret de fire regningsarter med ubenævnte og ensbenævnte tal; senere gennemgik regningsarterne med uens-

benævnte tal. Johannesens regnebog, 1ste hefte. Hovedregning; hjemmeregning.

5 F. (5 t.). Repetition efter Johannesens regnebog 1ste hefte. Gjennemgaaet efter regnebogens 2det hefte addition og subtraktion af brøk, samt multiplikation og division af brøk med hel multiplikator og divisor. Repeteret addition og subtraktion af brøk. De sidste timer anvendt til en kort gennemgaaelse af decimalbrøk, addition, subtraktion, multiplikation og division (med hel multiplikator og divisor).

Skrivning.

1 F. (4 t.). Indøvelse af den rigtige skrivestilling; forberedende øvelser paa tavle; fra november Thorsen og Wangs øvelsesbog nr. 1; de enkelte bogstaver og korte ord efter forskrift paa vægtavlen.

2 F. (3 t.). Thorsen og Wangs øvelsesbog nr. 1 og 1ste hefte af skrivebogen. I øvelsesbogen blev i 1ste halvaar skrevet korte ord med smaa forbogstaver; i 2det halvaar gennemgaaet de store bogstaver, som forberedelse til 2det hefte af skrivebogen. Tildels taktskrivning.

3 F. (3 t.) Thorsen og Wangs skrivebog 1ste hefte ud, derefter 2det hefte, øvelsesbog nr. 1. I øvelsesbogen fortsat med indøvelse af de store bogstaver, dels alene, dels i kortere ord. Taktskrivning.

4 F. (4 t.) Thorsen og Wangs skrivebog 2det og 3dje hefte, øvelsesbog nr. 2 (en kort tid længere ord med smaa forbogstaver, derefter korte ord med store forbogstaver, som forberedelse for den sidste del af skrivebogens 3dje hefte.)

5 F. (2 t.). Thorsen og Wangs skrivebog 3dje og 4de hefte; øvelsesbog nr. 2 (længere ord med store forbogstaver).

Tegning.

5 F. (2 t.). H. Petersens tegnekursus for folkeskolen, 1ste—3dje hefte: Den rette linje i forskellige stillinger, kvadrat, sekskant og ottekant med indlagte retlinjede motiver, samt border; cirkellinjen og dens anvendelse til rosetter og border med de retlinjede grundformer som udgangspunkt.

Sløid.

Se side 30.

Sang og Gymnastik.

Se side 39.

II. Middelskolen.

(1 M. og 2 M. efter den nye ordning, 5 M. og 6 M. efter den ældre).

Religion.

1 M. (2 t.). Vogts bibelhistorie for middelskolen, fra »Eli og Samuel« til det nye testamente, læst og repeteret; læsning i bibelen. Klaveness's forklaring 1ste part og af 2den part 1ste artikel. Af salmer det i den nye undervisningsplan opførte udvalg.

2 M. (2 t.). Vogts bibelhistorie for middelskolen, det nye testamente til »Palmesøndag«; læsning i bibelen. Klaveness's forklaring 2den part læst og repeteret. Nogle salmer.

5 M. (2 t.). Vogts bibelhistorie for middelskolen, fra »Palmesøndag« og ud, læst og repeteret; læsning i bibelen. Klaveness's forklaring 3dje, 4de og 5te part.

6 M. (2 t.) Vogts bibelhistorie for middelskolen repeteret; læsning i bibelen. Klaveness's forklaring, læst de sidste parter og repeteret alle.

Norsk.

1 M. (5 t.). Læsning: Erichsen og Paulsens læsebog, 3dje del, det i fortalen opførte udvalg for denne klasse. Nogle digte udenad. Grammatik: Hofgaards lille grammatik repeteret. Analyse mundtlig og skriftlig. Skriftlige øvelser: paa skolen diktat og gjenfortælling; hjemme, efter gennemgaaelse, lettere

stile, f. eks. i den ene parallelklasse: Mine sommerferier eller: En dag i sommerferierne. — Den gade jeg bor i. — Hovedindholdet af »Traverbanen«. I den anden parallelklasse: Oktober maaned. — Amerikas næringsveie. — Høvelen. — Kristiania marked. — Vor sidste fridag. — I begge klasser: Stortorvet. Repetition af retskrivningsreglerne.

2 M. (4 t.). Læsning: Erichsen og Paulsens læsebog, 3dje del, omtrent efter det i fortalen opførte udvalg. Nogle digte. Grammatik: Hofgaards lille, væsentlig repetition. Analyse skriftlig og mundtlig. Skriftlige øvelser: Gjenfortælling, sjældnere diktat; en hjemmestil hver 3dje uge, opgaver: Fra sommerferien. — Fra østbanen til slottet (efter gennemgaaelse). — Sneen kommer. — Taagen. — Trækfuglene reiser. — En ildebrand. — Hvorledes skaffer menneskene sig lys? — Kristiania marked. — Hesten og dens nytte for menneskene. — Et slagsmaal. — Hvorledes jeg havde det den 17de mai. — Hvor vil du helst tilbringe ferierne? Efter Aars's retskrivningsregler gennemgaaet tegnsætning og repeteret enkelte afsnit.

5 M. (3 t.). Læsning: Erichsen og Paulsens norske læsebog, 3dje del, det meste af det i fortalen opførte udvalg for denne klasse, samt en del af Erichsens Norske læsestykker for middelskolens øverste klasse. Grammatik: Repetition af Hofgaards lille, analyse (under stilgennemgaaelse, med øvelser paa tavlen). Efter retskrivningsreglerne væsentlig tegnsætningen. Skriftlige øvelser: Stil omtrent hver 3dje uge, i regelen hjemme; opgaver: Fra sommerferierne (i en af parallelklasserne: Mit sommeropholdssted). — Fra jubilæet. — En jagthistorie. — Fortæl om Norges gnavere. — Mine erfaringer som fisker. — Et uheldigt fald. — Birken. — En ildebrand. — Karl den 12 (paa skolen). — Washington (paa skolen). — Kolumbus's opdagelse af Amerika. — Et uveir. — Et frikvarter. — Fortæl om de dyr menneskene mest bruger som træk- og lastdyr! — Hvad vaaren bringer af liv og arbeide. — Mikkell ræv og hans færd. O. fl.

6 M. (3 t.). Efter Erichsens Norske læsestykker for mid-

delskolens øverste klasse et udvalg som lagdes op til middelskole-examen (udvalget noget forskjelligt i de forskellige parallelklasser).

Litteraturhistoriske oplysninger efter læsestykkerne og mundtlig. Stil hver 3dje uge. Opgaver: Fra sommerferien. — Vore elve og deres betydning. — Fortæl lidt om vinden og hvorledes menneskene nyttiggjør sig den. — Den dagen likte jeg mig. — Vore skove og deres betydning for landet. — Vore vinterfornøielser (tentamensstil for alle tre parallelklasser). — Bondens liv sommer og vinter. — Dyrelivet i vore skove. — Vore fiskere. — Hvad vaaren bringer af liv og virksomhed. — Den norske skjærgaard, dens natur og livet der. O. fl.

Tysk.

1 M. (5 t.). Kr. Lassens læsebog for begyndere, 30—40 sider af de sammenhængende stykker. Hofgaards Kortfattet tysk grammatik: formlæren til og med de svage verber. Undervisningen er ført paa tysk. Stykkerne i læsebogen er oversat og gennemgaaet i én time og lært til gjenfortælling i den følgende time. Reglerne i grammatiken er oversat paa tysk, og indført af eleverne i stilebøger og lært paa tysk.

2 M. (5 t.). Voss's Deutsches Lesebuch für die Mittelschule, i **2 M a.** 63 sider, i **2 M. b.** 55 sider, i **2 M. c.** 47 sider; leksen er i regelen først oversat, og gennemgaaet i samtale paa tysk, derefter hjemme lært til gjenfortælling eller retrovertering. Hofgaards Kortfattet tysk grammatik, repetition af formlæren. Skriftlige øvelser: 1 gang om ugen skriftlig gjenfortælling af et forud læst stykke (tildels efter forudgaaende gennemgaaelse paa vægtavlen).

5 M. (Paa latinlinjen 4 t., paa engelsklinjen 5). Voss's Deutsches Lesebuch für die Mittelschule, paa latinlinjen 56 sider, paa engelsklinjen omtr. 70 sider. Enkelte digte er lært udenad, og læsestykkerne er gjenfortalt efter oversættelse og gennemgaaelse under samtale paa tysk. Hofgaards Kortfattet tysk grammatik: sætningslæren og repetition af formlæren (reglerne er fremsagt paa tysk). Stil efter Otto Kristiansens stiløvelser; der-

hos er i to af parallelklasserne gennemgaaet, mest mundtlig, Otto Kristiansens Stil- og taleøvelser (i **5 M b** 33 sider, i **5 M c** 24 sider). I **5 M c** er ogsaa Otto Kristiansens Retroversioner til Voss's tyske læsebog benyttet til stil, og en del af retroversionerne og nogle stykker af stil- og taleøvelserne er repeteret mundtlig og medtaget ved den mundtlige examen.

6 M. (Paa latinlinjen 4 t., paa engelsklinjen 5 t.) Voss's Deutsches Lesebuch für die Mittelschule: i **6 M a** paa latinlinjen 92 sider, paa engelsklinjen 115 sider, i **6 M b** 68 sider, i **6 M c** 79 sider. Stykkerne er oplæst, for største delen oversat, og i regelen gjenfortalt. Hofgaards Kortfattet tysk grammatik repeteret. Otto Kristiansens Tyske stiløvelser, i regelen 1 skolestil om ugen og 1 hjemmestil dels hver, dels hver anden uge.

Latin.

5 M. (7 t.). Axel Andersens latinske læsebog s. 31—42 (fra s. 34 kun medtaget udvalgte eksempler af de latinske og norske stykker). Efter Voss's udvalg af latinske klassikere læst og repeteret af Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Alcibiades; af Cæsar: De bello Gallico 1ste bog kap. 1—6. Af Schreiners grammatik repeteret formlæren og læst de vigtigste regler af kasuslæren. Af Hofgaards Hoved- og bisætninger i latin læst §§ 1, 2, 7—12, 14 b—18, 19¹), 20—31, 34 (anmerkninger er ikke medtaget). Stil 1 gang om ugen, efter læsebogen, efter eksempler til grammatiken som er udarbejdet af læreren, og efter Hofgaards opgaver i latinsk stil.

6 M. (7 t.). Efter Voss's udvalg: Cæsar De bello Gallico 1ste bog ud, af Phædrus's fabler 400 vers; examenspensum repeteret. Repetition af Schreiners grammatik; Hofgaards Hoved- og bisætninger i latin gennemgaaet og repeteret. Stil efter Hofgaards opgaver, i regelen 1 skolestil og 1 hjemmestil hver uge.

Engelsk.

2 M. (5 t.). Brekkes lærebog i engelsk for begyndere; gennemgaaet I. Udtaleøvelser, s. 1—11; II. Øvelsesstykker

med oversættelse og læsestykker, s. 12—70; IV. Grammatik, læst og repeteret. Alle øvelsesstykker er lært udenad og skrevet paa tavlen, fornemmelig til indøvelse af retskrivningen. I andet halvaar jevnlig diktat. Undervisningen væsentlig ført paa engelsk.

5 M. (5 t.). Brekkes begynderbog, II. Øvelsesstykker, læst ud. Brekkes læsebog for middelskolen, i 5 M a og b omtr. 90 sider, i 5 M c 56 sider og ved siden deraf Elisabeth Wetherell »Christmas Stocking« (af serien »Books for the Bairns«). Glosserne er lært udenad efter glossaret; flere af de læste stykker er ogsaa lært udenad. Westerns grammatik; de uregelmæssige verber gennemgaaet, og en del af syntaksen. Stil en gang om ugen efter begynderbogens 3dje afdeling. — Samtaleøvelser.

6 M. (5 t.). Læsning efter Brekkes læsebog, dels efter forberedelse hjemme, dels ex tempore, ialt omtr. 130 sider; glossaret benyttet som i forrige klasse. I en af parallelklasserne er derhos læst ex tempore en større del af »The Children of the New Forest«. Westerns grammatik. Stil paa skolen 1 gang om ugen, efter Brekkes opgaver; af og til ogsaa hjemmestil.

Fransk.

6 M. (4 t.). Bødtker og Høst, Lærebog i fransk for begyndere, til s. 68; alle dialoger lært udenad. Grammatik efter samme bog.

Historie.

1 M. (3 t.). Ræder, Historisk lærebog for middelskolen til »De nordiske folks historie«, s. 79, læst og repeteret.

2 M. (2 t.). Ræders lærebog fra s. 79 til »Danmark og Norge 1523—1660«, s. 141, læst og repeteret.

5 M. (3 t.). Ræders lærebog fra s. 141 til »Norge«, s. 286, læst og repeteret.

6 M. (3 t.). Ræders lærebog læst ud og repeteret.

Geografi.

1 M. (2 t.). Efter Geelmuydens geografi (Arstals udgave), læst og repeteret Amerika og Asia. Karttegning.

2 M. (2 t.). Efter Geelmuydens geografi læst og repeteret Europa til Frankrig, s. 93—170. Karttegning.

5 M. (2 t.). Geelmuydens geografi fra s. 171 og ud læst og repeteret.

6 M. (2 t.). Geelmuydens geografi repeteret; indledningen medtaget.

Naturkundskab.

1 M. (2 t.). Efter Sørensens lærebog: Krybdyr, padder, fiske, insekter, edderkopper, tusendben, krebsdyr, bløddyr; planternes ydre bygning; i den ene parallelklasse 25 blade presset og bestemt til examen, i den anden plantebestemmelser efter floraen.

2 M. (2 t.). Efter Sørensens lærebog: Host og vaar botanik: repeteret planternes ydre bygning, gennemgaaet de vigtigste plantefamilier; øvelser i plantebestemmelse, samlet og presset planter; ekskursioner. I zoologi lærebogen fra bløddyrene og ud, og derefter om menneskets legeme, med særligt hensyn til sundhedspleien.

5 M. (3 t.). Læst og repeteret Henrichsens lærebog i fysik.

6 M. (2 t.). Repeteret dyrerigets og planterigets naturhistorie (Sørensens lærebog), og fysiken (Henrichsens lærebog). Øvelse i plantebestemmelse, ogsaa under ekskursioner.

Regning og matematik.

1 M. (5 t.). Repeteret alle regningsarter i almindelig brøk; decimalbrøk; hyppige øvelser i hovedregning. Johannesens regnebog, 2det hefte (8de udgave) ud.

2 M. (6 t.). Johannesens aritmetik og algebra, 1ste

bog. Bonnevis geometri (udg. af Eliassen) til parallelle linjer. I praktisk regning gennemgaaet enkelt og sammensat regulædri efter Johannesens regnebog, 3dje hefte.

5 M. (6 t.) Johannesens aritmetik og algebra, 2den og 3dje bog. Bonnevis geometri fra parallelle linjer 1ste bog ud, og 3dje bog til nr. 179. I praktisk regning gennemgaaet procent- og renteregning efter Johannesens regnebog, 3dje hefte.

6 M. (6 t.) Johannesens lærebog i aritmetik og algebra, 4de og 5te bog. Bonnevis geometri 4de, 5te og 6te bog. Johannesens regnebog, 3dje hefte: gennemgaaet rabat-, diskonto-, delings- og blandingsregning samt rentes rente; flade- og rumberegning efter 4de hefte; fra november skriftlige arbejder paa skolen efter Johannesens Blandede opgaver.

De kvindelige elever i **6 M.** har haft særskilt undervisning i matematik og læst pensum for piger; de har benyttet Eliassens lærebog i geometri.

Skrivning.

1 M. (2 t.) Thorsen og Wangs skrivebog, 4de hefte, og øvelsesbog nr. 2, brugt som i **5 F.**, dog med vanskeligere ordforbindelser.

2 M. samt **5 M.** og **6 M.** har i den største del af aaret hver uge indleveret 1 skriveprøve.

Tegning.

1 M. (2 t.) Harald Petersens tegnekursus for folkeskolen, gennemgaaet og repeteret 4de hefte, og (de fleste elever) begyndt paa 5te hefte.

2 M. (2 t.) Harald Petersens tegneapparat, 2den og 3dje gruppe: Enkelt og dobbelt spiral; lette ornament, bladformer, lotos o. l.

5 M. (1 t. paa engelsklinjen). Harald Petersens tegneapparat 3dje gruppe: Fladeornamenter. I 3 maaneder før jul gennemgaaet projektionstegning.

6 M. (1 t. paa engelsklinjen). Fladeornamenter og (omtrent i den halve tid) projektionstegning.

Sløid.

I **4 F.** er øvet spikking, sagning og lettere høvling; i **5 F.** vanskeligere sagning og høvling, samt en del forarbejder; i **1 M.** fortsat med forarbejder; rundsagning, skruing, spikring; i **2 M.** sammenskjæring, fasning og paaskruing af hængsler; gradning; i **5 M.** sinkning og repetitionsarbejder; øvelse i slibing; en del elever er øvet i geometrisk træskjæring. Enkelte mere typiske arbejder er udført som fællesarbejder, værktøiets brug har ogsaa været gjenstand for klasseundervisning. Der er givet maa-
nedskarakterer.

Sang og gymnastik.

Se side 39.

III. Gymnasiet.

Religion.

1 L. G. (1 t.). Vogts kirkehistorie til Schweizer-reformationen læst og repeteret.

1 R. G. (1 t.). Som **1 L. G.**

2 L. G. (1 t.). Vogts kirkehistorie fra Schweizer-reformationen læst ud og repeteret. Johannes's evangelium paa græsk kap. 1—4, 26, med Yngvar Bruns forklaring.

2 R. G. (1 t.). Vogts kirkehistorie fra Schweizer-reformationen læst og repeteret. I **2 R. G. a.** Johannes's evangelium kap. 1—4, 26, med Yngvar Bruns forklaring. I **2 R. G. b.** Lukas's evangelium kap. 1—4, med Platous forklaring.

3 L. G. (2 t.). Lukas's evangelium med Platous forklaring læst ud og større udvalgte dele repeteret. Vogts kirkehistorie repeteret.

3 R. G. (2 t.). Som **3 L. G.**

Norsk.

1 L. G. (3 t.). Til litteraturlæsning er benyttet Erichsens Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del; navnlig læst folkeviser, udvalg af litteraturen før Holberg (Chr. Pederssøn, Peder Claussøn, Arrebo, Kingo, Petter Dass), samt af Holberg, A. Stub, Tullin, Ewald, Wessel, Baggesen og Oehlenschläger (»Guldhornene« og »Løke skaffer Aserne Klenodier«; en del andre digte af Oehlenschläger og nogle digte af Welhaven er forelæst. Mundtlig og med benyttelse af Erichsens Den danske og norske poesis historie er der givet en oversigt over de tilsvarende dele af litteraturens historie.

Stil hver tredje uge; tildels efter en kort gennemgaaelse paa forhaand. Opgaver: Hvad Kristiania eier i Holmenkollen og Frognersæteren. Alderdommen sammenlignet med høsten. Havets betydning for Norge. De forskjellige slags idræt og deres betydning for ungdommens legemlige og aandelige udvikling. Perserkrigenes betydning for Hellas og navnlig for Aten. Om nøisomhed. Gaius Gracchus. Fordelene ved at leve i en stor by. En menneskeskildring.

Foredrag over aftalte emner er holdt af alle klassens elever én gang før jul, af de fleste ogsaa en gang i 2det halvjaar.

1 R. G. (3 t.). Litteraturudvalget, litteraturhistorie og stile som i **1 L. G.** I **1 R. G. a.** er forelæst en stor del af »Hjortens Flugt«, enkelte af »Fänrik Ståls Sagner«, samt en del af »Aladdin«.

2 L. G. og **2 R. G. a.** (4 t.) Litteratur: Pauss og Lassens læsebog, 4de skoletrin 2den afdeling: stykker af Wergeland og Welhaven; Ibsens »De unges forbund«; Aasens »Ervingen« er forelæst i **2 L. G.** I begge klasser er »Hjortens Flugt« refereret, delvis oplæst. Efter Hofgaards »Tillæg til den norske læsebog« »Norges dæmring« (suppleret ved oplæsning); Wergeland »Om den unge skald Ridderstad« og »Tale ved hørgerfesten 1834«.

Litteraturhistorie: Med Erichsens Den danske og norske poesis historie som grundlag gennemgaaet den nyere danske

litteratur og norsk litteratur efter 1814 og indtil 1845; til supplerings foredrag og Hofgaards »Tillæg til litteraturhistorien«.

Stil hver 3dje uge, tildels efter gennemgaaelse paa forhaand. Opgaver: Fra sommerferierne. Hvorledes kan nød og farefulde begivenheder blive til gavn for et folk? Korstogenes betydning. (Skolestil). Vore »storbyer« og deres betydning for landet. Den norske bonde (til valg: Den norske sjømand). Et godt humør og dets betydning i livet. Om nytten af at kunne fremmede sprog. Om en fri forfatning og dens fordele sammenlignet med enevældet. Hovmod staar for fald. Karl den store (skolestil).

Af nogle elever er holdt foredrag over forskellige sider ved Wergeland og Welhaven.

Oldnorsk: Nygaards Læsebog for begyndere læst ud. Nygaards Udvalg af den norrøne litteratur, 1ste del, Tors færd til Utgardeloke. Af Nygaards oldnorske grammatik det vigtigste af formlæren.

2 R. G. b. (4 t.). Litteratur: Efter særtryk Oehlen-schlägers Guldhornene. Efter Erichsens Udvalg af danske og norske forfattere 2den del: Uddrag af Fjeldeventyret og digte af Wolf, Schwach, Joh. St. Munch. Efter Pauss og Lassens læsebog 4de skoletrin 2den afdeling digte af Wergeland og Welhaven og Aasens »Ervingen«. Efter Hofgaards »Tillæg til den norske læsebog« »Norges dæmring«.

Stil: Væsentlig som i 2 L. G. og 2 R. G. a. De 10 opgaver, som er opført for disse klasser, er skrevet ogsaa i denne klasse undtagen den 4de og 6te. Særskilt for denne klasse: Hvorledes kan vinteren i Norge hindre og fremme samfærdselen?

Oldnorsk som i **2 L. G.** og **2 R. G. a.**

3 L. G. og **3 R. G.** (4 t.).

Litteratur: Holbergs Erasmus Montanus. Af Oehlen-schläger: Guldhornene. Af Welhaven: 9 sonetter af Norges dæmring (efter Hofgaards »Tillæg osv.«); Ludvig Holberg; Sisypheus; Vidjekvisten; Aftenglans; Naar sol gaar ned; En sangers bøn. Af Wergeland: Slutningssang af »Mennesket«; Til en gran; Den første gang; Ved Bjerregaards grav. Norge til Amerika. Sandhedens armé. Skibbruddet.

Litteraturhistorie: Norbys omrids er benyttet til oversigt og suppleret ved Erichsens Den danske og norske poesihistorie og ved tillæg, som dels er trykt som manuskript, dels autograferet.

Stil hver tredje uge: Harald Haarfagres betydning for Norge. Hvorledes kan man forklare sig, at Island blev hovedsædet for den norrøne litteratur? Gustav Adolfs personlighed og historiske betydning (skolestil). Hvorfor maa arbeidet kaldes en velsignelse for mennesket? (i 3 L. G. og 3 R. G. b; i 3 R. G. a. samtidig: Sand dannelse gjør beskeden). Jernbanernes betydning for vort land. Om en fri forfatning og dennes fordele sammenlignet med enevældet. Om nytten af at kunne fremmede sprog. En kort oversigt over det norske folks udvikling i tiden 1660—1814. Hvad befordrede kristendommens udbredelse i de første aarhundreder?

Oldnorsk. Efter Nygaards udvalg af den norrøne litteratur Iste del: Balders død, Asbjørn Selsbane, Hirdskikke, Hamarsheimt, brudstykker af Hávamál, Hákonarmál. Repetition af Nygaards grammatik. Hofgaards oversigt over den norrøne litteratur.

Tysk.

1 L. G. (2 t.). Læsning efter Voss's Udvalg af tyske forfattere. Undervisningen er ført paa tysk. Formlæren repeteret efter Hofgaards Kortfattat tysk grammatik. I 1 R. G. a. og b. (2 t.). er ved siden af stykker af Voss's udvalg ogsaa læst en del stykker af Hebels Schatzkästlein.

2 R. G. (1 t.). Læsning efter Voss's Udvalg af tyske forfattere, i 2 R. G. a. omtr. 80 sider, adskilligt mindre i 2 R. G. b., hvor timerne en del af aaret blev anvendt til fransk.

Latin.

1 L. G. (10 t.). Ciceros taler mod Catilina I, II, III og IV, kap. 1—4; talen Pro lege Manilia. Sallusts Catilina. Af Ovids metamorfoser efter Voss's og Richters udvalg: De fire tidsaldere, Phaeton, Battus, Pyramus og Thisbe, Niobe, tils.

714 vers. Efter Schreiners grammatik repeteret formlæren og læst kasuslæren og af sætningslæren om konjunktiv i hovedsætninger og om infinitiv. En skolestil hver uge i to sammenhængende timer efter Lowums stiløvelser II; naar stilen er gennemgaaet (hertil 1 time hver uge), læres den udenad.

2 L. G. (10 t.). Af Ovids metamorfoser efter Voss og Richters udvalg: Phaeton, Philemon og Baucis, Niobe, tils. 605 vers. Ciceros Cato maior. Livius 21de bog og af 22de bog kap. 1—10 og kap. 32—58. Schreiners grammatik fra § 330 og ud (til metrikken). Weisses antikviteter, s. 4—18 (Kongetiden — De kommunale myndigheder) og s. 62—70 (om krigsvæsen og religionsvæsen). Schreiners vokabularium (1 spalte 5 gange om ugen). Hver uge i to sammenhængende timer et skriftligt arbejde paa skolen; indtil paaske stil efter Lowums stiløvelser II, efter paaske ogsaa oversættelser efter Gjør og Johanssens opgaver; stilene er lært udenad, og oversættelserne oversat paany efter gennemgaaelsen.

3 L. G. (9 t.). Tacitus efter Weisses udvalg: Tiber og Seian. Horats: Oder I, 1, 6, 8, 9, 13, 14, 20, 22, 24, 37, 38; II, 3, 7, 14, 16, 17, 20; III, 1, 8, 26; tils. 500 vers. Breve: I, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 19, 20, tils. 544 vers; Satirer: I, 6, 7, 9; II, 6; tils. 361 vers. Repetition af 1100 vers af Ovid, Sallusts Catilina, Ciceros Cato maior, Vergils æneide, fjerde bog, Livius, 21de bog og af 22de bog kap. 1—10 og kap. 32—58. Schreiners grammatik, repetition. Schreiners vokabularium. Det vigtigste af de romerske antikviteter efter Weisses lærebog; litteraturhistorie efter anhanget til samme lærebog. Hver uge i to sammenhængende timer paa skolen en oversættelse efter Gjør og Johanssens opgaver, og i de uger der ikke skrives norsk stil, tillige en hjemmeoversættelse.

Græsk.

1 L. G. (6 t.). Grøteruds læsebog til de sammenhængende stykker, og de tilsvarende dele af Grøteruds grammatik. Xenofons Anabasis II, læst og repeteret; III, kap. 1—2. 1 time om ugen er i regelen anvendt til skriftlige øvelser.

2 L. G. (8 t.). Herodot (Bloms udgave) VIII, kap. 1—26, 40—96. Homer Odysseen, et udvalg af forskjellige bøger, tils. 2172 vers.

Af Groteruds grammatik repeteret formlæren, læst og repeteret orddannelseslære og syntaks. Sechers mytologi.

3 L. G. (8 t.). Platon Sokrates's apologi. Sofokles Antigone. Repetition. Aars's litteraturhistorie med enkelte forbigaaelser. Antikviteter efter Christensen, Det græske statsliv i oldtiden, og Aars, Athens forfatningshistorie. Groteruds grammatik repeteret.

Engelsk.

1 L. G. (5 t.). Brekkes læsebog i engelsk for begyndere gennemgaaet. Af Brekkes Engelsk læsebog for middelskolen 130 sider, deraf en del ex tempore; dagens lekse er gennemgaaet, dels ved samtale og gjenfortælling, dels ved oversættelse; historiske og andre realoplysninger er givet paa engelsk; gloserne givet som lekse efter glossaret.

1 R. G. (5 t.). Af Sommerfelts Nyeste engelske forfattere i udvalg noget over 200 sider, deraf adskilligt ex tempore; en del er lært udenad. Det meste af Knudsen og Løkkes Engelske præpositioner og synonymmer. Lunds ordsamling. En skolestil hver uge efter A. Kroghs stiløvelser.

2 R. G. (5 t.) Af Sommerfelts Nyeste engelske forfattere i udvalg i **2 R. G. a.** 93 sider, i **2 R. G. b.** 123 sider; en del ex tempore; af Jacob Løkkes Engelske forfattere i udvalg i **2 R. G. a.** 145 sider, i **2 R. G. b.** 116 sider; omtrent halvdelen af de historiske forfattere ex tempore. Løkkes Engelsk grammatik til skolebrug, 7de udg. ved Western, Knudsen og Løkke, Engelske præpositioner og synonymmer. Lunds ordsamling. En skolestil om ugen efter J. Kroghs stiløvelser; som hjemmestil fuldførelse af det stykke som er givet til skolestil; efter gennemgaaelsen er stilene lært udenad til næste stiltime.

3 R. G. (5 t.). Af Løkkes udvalg i **3 R. G. a.** 110 sider, i **3 R. G. b.** 95 sider; af Sommerfelts Engelsk læsning for gymnasiet i **3 R. G. a.** 58 sider, i **3 R. G. b.** 81 sider;

en del ex tempore. Løkkes grammatik, repetition. Knudsen og Løkke, Engelske præpositioner og synonymer. Lunds ordsamling. Sommerfelts litteraturhistorie. Stil som i **2 R. G.**

Fransk.

1 L. G. (3 t.). Af Bødtker og Høst, Fransk læsebog for begyndere, omtr. 45 sider. Bødtker og Høst, Franske læsestykker for gymnasiet s. 1—63. Repetition. Grammatik efter begynderbogen. Retroversionsovelserne i begynderbogen er repeteret og skrevet paa tavlen; enkelte sætninger af læsestykkerne er ogsaa lært udenad til opskrivning paa tavlen.

1 R. G. (3 t.). Som i **1 L. G.**

2 L. G. (2 t.). Af Michelsens Franske læsestykker 103 sider; af Michelsens Historiske læsestykker I 43 sider; omtrent fjerdedelen ex tempore. Knudsens grammatik. Af Wallems ordsamling 32 sider.

2 R. G. a. (2 t.). Af Michelsens Franske læsestykker 134 sider; af Michelsens Historiske læsestykker 12 sider. Knudsens grammatik. Wallems ordsamling 10 sider.

2 R. G. b. (2 t.). Væsentlig som **2 L. G.**

3 L. G. og **3 R. G. b.** (2 t.). Af Knudsen og Wallems franske læsebog, II, 128 sider. Knudsens grammatik repeteret.

3 R. G. a. (2 t.). Af Michelsens Franske læsestykker 18 sider; af Knudsen og Wallems Nyere franske forfattere i udvalg 63 sider; af Guizots Récits Historiques 81 sider. Knudsens grammatik repeteret.

Historie.

1 L. G. (3 t.). Oldtidens historie: Ræders lærebog, 2den udgave, læst ud, og repeteret til keisertiden.

1 R. G. (3 t.). Som **1 L. G.**, dog i **1 R. G. a.** hele bogen repeteret.

2 L. G. (3 t.). Frankriges historie: Schjøth og Wallems lærebog læst ud, og repeteret til Napoleon I.

2 R. G. (3 t.). Som **2 L. G.**

3 L. G. (3 t.) og **3 R. G.** (3 t.). Nordens historie efter Petersens lærebog ved G. Storm. Repetition af oldtidens

og Frankriges historie. Særskilt i 3 L. G. etnografi og politisk geografi efter Horns lærebog.

Geografi.

1 L. G. (2 t.) og **1 R. G.** (2 t.). Politisk geografi efter Gundersens lærebog.

2 R. G. (1 t.) Fysisk geografi efter Haffners lærebog. Matematisk geografi, Johannesens lærebog til s. 20.

3 R. G. (1 t.). Johannesens Matematisk geografi læst ud og repeteret. En del af den politiske geografi repeteret.

Naturkundskab

1 R. G. (5 t.). Schiøtz's fysik til bølgebevægelser. Johannesens og Nicolaysens kemi til s. 78, Brændstoffer og belysningsstoffer. Skriftlige opgaver dels paa skolen, dels hjemme.

2 R. G. (5 t.). Schiøtz's fysik fra bølgebevægelse og ud varmelæren, læst og repeteret. Skriftlige opgaver dels paa skolen, dels hjemme. Johannesens og Nicolaysens kemi: Efter en kort repetition af ikke-metallerne begyndt paa metallerne og læst bogen ud og repeteret klassens pensum.

3 R. G. (5 t. naturlære, 1 t. naturhistorie). Schiøtz's fysik fra magnetisme bogen ud. Opgaveregning. Repeteret den hele fysik og kemien (Hjortdahls lærebog). Mineralogi efter Corneliussens lærebog. Repetition af zoologi og botanik, øvelser i plantebestemmelse; Sørensens lærebøger.

Matematik.

1 L. G. (2 t.). O. J. Brochs aritmetik, de 3 første bøger (beviserne for største delen omredigeret); enkelte afsnit repeteret.

1 R. G. (5 t.). Aritmetik: Brochs lærebog til irrationale ligninger (det meste omredigeret). Skriftlige øvelser i ligninger (med bogstavkoefficient og større talkoefficient) af 1ste grad med 1 og 2 ubekjendte. Geometri: Holsts plangeometrisk kursus (begyndelsen efter en omredaktion som er trykt som manuskript) til polygon- og cirkelberegning.

2 L. G. (3 t.). Brochs aritmetik fra § 74 og ud 3dje bog; læst om ligninger, logaritmer og rækker. Johannesens trigonometri til § 9. Regning af opgaver hjemme og paa skolen.

2 R. G. Aritmetik: Brochs lærebog: irrationale ligninger og logaritmer læst og repeteret. Geometri: Holsts kursus fra 87, a (regulære polygones beregning) og bogen ud læst og repeteret. (Afsnittet om cirkelberegning helt omredigeret.) Trigonometri: Johannesens lærebog læst og størsteparten repeteret. Alfsens stereometri. Skriftlige opgaver hjemme og paa skolen, i den sidste tid mest hjemme.

3 L. G. (3 t.)¹⁾ Johannesens trigonometri fra § 10 og bogen ud. Guldbergs stereometri. Repeteret af aritmetiken: Potenser og rodstørrelser, logaritmer, rækker og deres anvendelse paa rentregning. Repeteret det meste af stereometrien og trigonometrien. Blandede opgaver hjemme og paa skolen.

3. R. G. (6 t.) Analytisk geometri efter C. M. Guldbergs lærebog. Funktionslære efter Holsts Høiere rækker. Brochs aritmetik repeteret, ligesaa Holsts plangeometri og en del af funktionslæren. Stadig skriftlige opgaver hjemme og paa skolen.

Tegning.

1 R. G. (2 t.) Fladeornamenter efter Petersens tegneapparats 3dje og 4de gruppe. I 2—4de kvartal den ene time hver uge anvendt til modeltegning efter prizmer, pyramider, cylinder, kegle, ringe, kors o. l., enkeltvis og grupper i frontstilling.

2 R. G. (2 t.) Frihaandstegning (1 t.): Fortsat med fladeornamenter efter Petersens tegneapparats 4de gruppe og med modeltegning. Projektionstegning (1 t.): Projektioner af prizmer og pyramider liggende paa en sideflade i skjæv stilling til vertikalplanet ved successive dreininger. Terning, regulært tetraed og oktaeder i skjæv stilling ved samme metode. Indøvet begrebet tracer. Nedbøining af planer. Legemer paa skraaplan. Ugentlige opgaver hjemme.

3 R. G. (2 t.) Frihaandstegning (1 t.): Som i **2 R. G.**:

¹⁾ Fra midten af januar 4 t.

examenstegningerne fuldført. Projektionstegning (1 t.): Skjæring mellem planer og legemer, baade ved hjælp af profilplan og ved hjælpeplaner lodret paa horizontal- eller vertikalplanet. Blandede opgaver hjemme og paa skolen.

Sang.

4de og 5te forklasse, 1ste, 2den og 5te middelklasse, og 2den og 3dje klasse af gymnasierne har havt 1 times undervisning hver om ugen, parallelklasser sammen, undt. i 1 M. I 4—5 F. og 1 M., hvor endnu klassernes samtlige elever deltager i undervisningen, har der været sunget enstemmig efter Kobberstad og Koppangs »Skolesangbogen«, væsentlig koraler, folkemelodier og fædrelands-sange. Desuden skalaer, treklangs- og træffeøvelser i C-dur. I 2 og 5 M., hvor de tonedøve og de som skrifter stemme er fritaget fra undervisningen, har der været sunget en-, to- og trestemmig. For resten som de øvrige klasser. Desuden har der været fortalt om den menneskelige stemme og dens forskellige arter, om orkestrets sammensætning og om folkeinstrumenter, og om fremtrædende tonedigtere. Gymnasielklasserne har væsentlig kun sunget 4-stemmige sange (de kvindelige elever har iaar ikke deltaget).

Gymnastik.

(I middelskolen og gymnasiet).

Samtlige klasser har i dette aar havt 3 timer om ugen (om partidelingen se ovenfor s. 15 og 17); øvelserne er i det væsentlige drevet efter Louis Bentzens tabeller, med det i kirkedepartementets rundskrivelse af 7de september 1886 opførte maal for øie; delvis har man ogsaa medtaget nogle øvelser udenfor programmet (nærmest som leg).

Fortegnelse over de brugte lærebøger.

I religion.

- Vogt, En liden bibelhistorie (i 4 F.).
 Vogt, Bibelhistorie for middelskolen. 13de oplag.
 Bretteville Jensen og S. Svensen, Bibelhistorie for middelskolen.
 Luthers katekismus ved Bang.
 Klaveness's forklaring.
 Vogt, Kirkehistorie.
 Y. Brun, Forklaring til Johannes's evangelium.
 Platou, Forklaring til Lukas's evangelium.

I norsk.

- Holst og Rogstad, ABC.
 Holst, Lette læsestykker for barn.
 Erichsen og Paulsen, Norsk læsebog, 2den og 3dje del.
 Erichsen, Norske læsestykker for middelskolens øverste klasse.
 Erichsen, Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del.
 Hofgaard, En liden norsk grammatik
 Hofgaard, Tegne ved skriftlig analyse.
 Hofgaard, Lidt sproghistorie.
 Aars, Retskrivningsregler, 1ode (i 4—5 F. og 1—2 M. 11te eller 12te) udgave.
 Jensen, Eksempelsamling.
 Norby, Omrids af litteraturhistorien.
 Erichsen, Den danske og norske poesie historie.
 Hofgaard, Tillæg til litteraturhistorien.
 Hofgaard, Tillæg til den norske læsebog.
 Pauss og Lassen, Norsk læsebog, 3dje skoletrin, 2den afdeling.

I oldnorsk.

- Nygaard, Oldnorsk læsebog for begyndere.
 Nygaard, Udvalg af den norrøne litteratur, I og III.
 Nygaard, Oldnorsk grammatik.
 Hofgaard, Oversigt over den norrøne litteratur.

I tysk.

- Kr. Lassen, Tysk læsebog for begyndere.
 Voss, Deutsches Lesebuch für die Mittelschule.
 Voss, Udvalg af tyske forfattere.
 Hofgaard, Kortfattet tysk grammatik.
 Hofgaard, Opgaver i tysk stil for 5te og 6te middelklasse.
 Greve, Tyske stilopgaver
 Otto Kristiansen, Tyske stil- og taleøvelser.
 Otto Kristiansen, Tyske stiløvelser for middelskolen.
 Otto Kristiansen, Retroversioner til P. Voss's tyske læsebog.

I latin.

- A. Andersen, Latinsk læsebog.
 Voss, Udvalg af latinske klassikere.
 Schreiner, Latinsk grammatik.
 Hofgaard, Hoved- og bisætninger i latin.
 Lowum, Latinske stilopgaver II.
 Gjør og Johanssen, Opgaver til latinske oversættelser.
 Schreiner, Latinsk vokabularium.
 Weisse, Romerske antikviteter.

I græsk.

- Grøterud, Græsk grammatik.
 Grøterud, Græsk læsebog.
 Christensen, Det græske statsliv i oldtiden.
 Aars, Hovedpunkterne i Atens forfatningshistorie.
 Aars, Græsk litteraturhistorie.
 Secher, Græsk mytologi.

I engelsk.

- Brekke, Lærebog i engelsk for begyndere.
 Brekke, Engelsk læsebog for middelskolen.
 Sommerfelt, Nyeste engelske forfattere i udvalg.
 Sommerfelt, Engelsk læsning for gymnasiet.
 Løkke, Engelske forfattere i udvalg.
 Western, Engelsk grammatik for middelskolen.
 Løkke, Engelsk grammatik.

Lund, Engelsk ordsamling.
 Brekke, Opgaver i engelsk stil.
 A. Krogh, Engelske stilopgaver.
 J. Krogh, Engelske stiløvelser for realgymnasiet.
 Knudsen og Løkke, Engelske præpositioner og synonymmer.
 Sommerfelt, Engelsk litteraturhistorie.

I fransk.

Bødtker og Høst, Lærebog i fransk for begyndere.
 Bødtker og Høst, Franske læsestykker for gymnasiet.
 Carl Michelsen, Franske læsestykker.
 Carl Michelsen, Historiske læsestykker.
 Knudsen, Fransk grammatik.
 Wallem, Fransk ordsamling.

I historie.

Erichsen, En liden verdenshistorie.
 Ræder, Historisk lærebog for middelskolen.
 Petersen, Norges, Sveriges og Danmarks historie, ved G. Storm.
 Ræder, Lærebog i oldtidens historie.
 Schjøth og Wallem, Frankriges historie.

I geografi.

M. Krogh, Schema til geografien.
 Geelmuyden, Geografi for middelskolen, ved Arstal.
 Arstal, Landomrids.
 Gundersen, Udtog af den politiske geografi.
 Haffner, Fysisk geografi.
 Johannessen, Matematisk geografi.
 Horn, Geografi for latinalgymnasiet.

I naturkundskab.

Sørensen, Dyr- og planterigets naturhistorie.
 Sørensen, Norsk flora.
 Henrichsen, Lærebog i fysik.
 Schiøtz, Fysik.
 Corneliussen, Mineralogi.

Hiortdahl, Kemi.

Johannesen og Nicolaysen, Kemi.

I regning og matematik.

Johannesen, Praktisk regnebog, 1ste—4de hefte.

Johannesen, Aritmetik og algebra.

Johannesen, Blandede opgaver.

Alfsen, Stereometri.

Bonnevie, Geometri (Eliassens udgave).

O. J. Broch, Aritmetik.

Holst, Plangeometrisk kursus.

Johannesen, Trigonometri.

C. M. Guldberg, Stereometri.

C. M. Guldberg, Analytisk geometri.

Holst, Høiere rækker.

I tegning.

H. Petersen, Tegnekursus for folkeskolen.

H. Petersen, Tegneapparat (i 2 M. og 5—6 M. og i realgymnasiet).

I skrivning.

Thorsen og Wang, Skrivebog.

Thorsen og Wang, Øvelsesbog.

V. Afgangsexamina.

A. Examen artium 1898.

Til censorer ved examen artiums mundtlige prøve havde kirke departementet beskikket følgende herrer:

I religion: pastor Blaker.

I norsk og oldnorsk: adjunkt Kr. Lassen.

I latin: rektor Nygaard¹⁾, rektor Schreiner.

I græsk: skolebestyrer Grøterud.

I engelsk: rektor Knudsen¹⁾, skolebestyrer Søraas, adjunkt
Wesenberg.

I fransk: overlærer Ottesen.

I historie: skolebestyrer Østbye, skolebestyrer Søraas.

I geografi: rektor Horn, amanuensis Schroeter.

I matematik: cand. real. Grette, cand. real. Hesselberg.

I naturfag: amanuensis Fridtz, cand. real. Holtsmark.

De af undervisningsraadet givne opgaver til de skriftlige prøver og projektionstegning var følgende:

Norsk stil.

1. Richelieu (for elever som havde læst Englands historie: Cromwell).
2. Hvorledes har menneskene fulgt det bud at gjøre sig jorden underdanig?

Latinsk oversættelse.

(Af en tale, som Mithradates holdt til sine soldater kort efter det første sammenstød med romerske tropper).

Optandum sibi fuisse, ait, ut de eo liceret consulere, bellum sit cum Romanis habendum an pax. Quin vero sit resistendum lacescentibus, ne eos quidem dubitare, qui spe victoriae careant; quippe adversus latronem, si nequeant pro salute, pro ultione tamen sua omnes ferrum stringere. Ceterum, quia non id agatur, liceatne proelio jam congressis quiescere, consulendum, qua ratione ac spe coeptum sustineant bellum. Esse autem sibi victoriae fiduciam, si sit suis animus, Romanosque vinci posse, cognitum non sibi magis, quam ipsis militibus, qui Romani legati copias paullo ante fuderint. Ac si quem aliena magis exempla quam sua experimenta moveant, audisse se, Hannibalem sedecim annos in Italia victorem moratum, et, quominus ipsam caperet urbem, non Romanorum vires obstitisse, sed domesticam aemulationem et invidiam; audisse, populos Transalpinos Galliae Italiam olim ingressos latius

¹⁾ Medlem af undervisningsraadet.

ibi aliquanto possidere solum, quam in Asia, quae dicatur imbellis, iidem Galli occupaverint; nec victam solum dici Romam a Gallis, sed etiam captam, ita ut unius illis montis ¹⁾ cacumen relinqueretur, nec bello hostem, sed pretio remotum. Gallos ²⁾ autem virium suarum esse partem. Hos, qui Asiam incolant, Gallos ab illis, qui Italiam occupaverint, sedibus tantum distare, originem ac virtutem genusque pugnae idem habere, tantoque his acriora esse quam illis ingenia, quod longius impeditiusque iter per Illyricum Thraciamque emensi sint; quas terras peragrare majoris paene laboris fuisse, quam, ubi consederint, fines armis obtinere. Jam ipsam Italiam nunquam, ex quo Roma condita sit, satis Romanis pacatam; immo per omnes annos pro libertate in bellis perseverasse. Ac, ne veteribus modo utatur exemplis, hoc ipso tempore universam Italiam bello Marsico ³⁾ consurrexisse, non jam libertatem, sed consortium ⁴⁾ imperii civitatisque poscentem; ad hoc non gravius illo bello quam domesticis principum factionibus urbem premi, multoque periculosius esse Italico civile bellum. Simul et a Germania Cimbros, gentem ferocem et indomitam, more procellae inundasse Italiam. Quae bella etiamsi singula sustinere possint Romani, fore tamen, ut universis obruantur.

Engelsk stil.

I Fredrik den stores regjeringstid laa der en mølle foran slottet Sanssouci. Kongen vilde gjerne blive den kvit for at forbedre udsigten fra slotsvinduerne, men eieren erklærede stadig, at han ikke vilde sælge huset for nogen pris; hverken kongens vrede eller hans fristende tilbud kunde rokke denne beslutning. Tilsidst befalede kongen under et eller andet paaskud, at møllen skulde nedrives, hvilket ogsaa skeede, tiltrods for eierens heftige protester. Sagen kom imidlertid for retten, hvor den blev afgjort til gunst for mølleren. Kongen maatte bygge huset op igjen, og desuden betale en betydelig pengesum til erstatning for det tab,

¹⁾ Mons Capitolinus.

²⁾ D. e. gallerne i landskabet Galatia, som dengang hørte til Mithradates's rige.

³⁾ D. e. forbundsfællekrigen.

⁴⁾ Delagtighed.

manden havde lidt ved, at hans forretning var blevet stanset i den travleste aarstid.

Mange aar efter kom møllerens sønnesøn, som havde arvet eiendommen, i alvorlige vanskeligheder, som truede med at gjøre ham til tigger. Han skrev da til Fredrik Vilhelm, den daværende konge af Preussen; og idet han ærbødigt mindede ham om den gamle strid og den proces, den havde foranlediget, meddelte han hans majestæt, at han nu kunde faa købe eiendommen, ifald handelen kunde ske inden 24 timer. Paa grund af svære tab saa han sig nødsaget til at finde en køber straks.

Kongen sendte ham straks følgende egenhændige svar: »Kjære nabo — Jeg ønsker ikke at købe huset; heller ikke ønsker jeg, at De skal sælge det til nogen anden. Det bør forblive i Deres families besiddelse, saalænge en af Deres bedstefaders efterkommere er ilive, som et varigt bevis paa, at vore love er retfærdige og vore dommere upartiske. Det gjør mig ondt at høre om Deres fortvilede stilling, og jeg tager mig derfor den frihed at sende Dem seks tusend thaler til at betale Deres gjæld. Jeg haaber summen vil vise sig tilstrækkelig for øiemedet.«

Matematik.

Ved klassisk examen artium.

I.

I hvilket tilfælde er en geometrisk række konvergerende, og hvorledes findes dens sum?

Ex. Summen af en konvergerende, geometrisk række, hvis første led er lig 1, er 10. Hvor mange led kan man i det høieste tage med af rækken, naar summen af disse ikke skal overskride 8?

II.

I en cirkel, hvis radius er 13,2 cm., er indskrevet et triangel ABC, hvis sider $a = 19,5$ cm. og $b = 7,5$ cm. Beregn vinklerne og den tredje side.

III.

I en regulær, trekantet pyramide er høiden lig grundfladens side. Find kubikindholdet og overfladen udtrykt ved siden. Beregn cosinus til vinklerne i en af sidefladerne.

Ved realartium.

I.

I et retvinklet triangel er den ene katet a , og den anden katet lig den mindste del af a , naar denne høideles. Find perpendikulæren fra den rette vinkels toppunkt ned paa hypotenusen udtrykt ved a . Tilnærmede værdier for irrationale størrelser maa ikke indføres i regningen. Nævneren i det endelige resultat maa gjøres rational.

II.

En kugle med radius lig r tangeres af en kegleflade, hvis toppunkt ligger i afstanden c fra kuglens centrum. Om keglefladens toppunkt som centrum er lagt to kugleflader, en som tangeres indvendig, og en som tangeres udvendig af den givne kugle. Bevis, at den del af keglefladen, som ligger mellem de to koncentriske kugleflader, er lig den givne kugles overflade.

III.

$A B C D$ er et kvadrat, hvis hjørner i bogstavernes orden har koordinaterne $(a, 0)$, $(0, a)$, $(-a, 0)$, $(0, -a)$.

A og C er ved rette linjer forbundne med et punkt P paa en ret linje gennem B parallel med X axen. Gennem D gaar en ret linje parallel med AP , og gennem B en ret linje parallel med CP . Disse to linjer skjærer hinanden i et punkt Q .

Vis, at det geometriske sted for Q , naar P bevæger sig parallelt med X axen, er en parabel. Bestem parabelens toppunkt og brændpunkt.

Kald punktet P 's abscisse x' . Tegn figur.

Fysik.

I.

Om faste og flydende legemers specifikke varme. Hvorledes bestemmes denne?

II.

En vegt ρ kg. er anbragt i det nedre endepunkt af en stiv, vegtløs snor, som er l meter lang og befinder sig i dreiende bevægelse om en vertikal linie igjennem det andet endepunkt. Hvor

mange omdreininger maa snoren gjøre i minutet, naar den paa grund af centrifugalkraften danner en vinkel paa a^0 med vertikalen?

Hvilken spænding vil der være i snoren under denne bevægelse?

I de fundne udtryk indsættes:

$$a = 75, l = 1,5, p = 4, g = 9,8 \text{ m.}$$

III.

En kobberstang og en maalestav af platina har samme længde ved temperaturen $t_1^0 C$. Maalestaven har ved $0^0 C$ en længde l meter.

Find kobberstangens længde ved $t_2^0 C$. De lineære udvidelseskoefficienter for kobber og platina kaldes henholdsvis a og b .

I det fundne udtryk indsættes:

$$l = 0,8, t_1 = 15, t_2 = 10. a = 0,000017, b = 0,000009.$$

Paa opgaverne i matematik og fysik var tilføjet:

Kandidaten maa ikke benytte mere end én af de autoriserede logarismetabeller og maa, saavel i den fuldstændige besvarelse som i navneseddelen, opgive, hvilken han har benyttet, ved under teksten at tilføie: »N. N.'s logarismetabel.« Det paalægges ham tillige, idet han afleverer sin besvarelse, at vise sit exemplar af logarismetabellen til den tilsynsmand, der har at modtage besvarelserne, forat denne kan forvisse sig om angivelsens rigtighed.

Projektionstegning.

En regulær, femkantet pyramide, hvis sidekant er 11,5 cm. og grundflades større radius 4 cm., ligger paa det horisontale plan med sin ene sideflade ABC, saaledes at toppunktet C ligger i grundlinjen, og den horisontale projektion af aksens danner en vinkel paa 60^0 med grundlinjen. Pyramiden skjæres af et plan, som danner en vinkel paa 45^0 med det horisontale plan, og hvis horisontale trace danner en vinkel paa 45^0 med grundlinjen, og af kanten AC afskjærer et stykke CM lig 7,5 cm.

Tegn pyramiden med snit i horisontal- og vertikalprojektion, og bøj snittet ned i det horisontale plan om M N.

Til den **klassiske examen artium** fremstillede sig samtlige elever af latinalgymnasiets øverste klasse. De bestod alle examen, 1 fik hovedkarakter »udmerket godt«, 6 »meget godt« og 3 »godt«.

1. Bang, Carl, f. $19/1$ 80, søn af købmand C. M. Bang, Moss. (Discipel af skolen i 3 aar).
2. Bech, Elise Clementine, f. $10/7$ 78, datter af afdøde lagmand A. Bech, Drammen. (Discipel af skolen i 2 aar).
3. Birch-Reichenwald, Kristian, f. $10/10$ 78, søn af borgermester P. Birch-Reichenwald, Kristiania. (Discipel af skolen i 4 aar).
4. Christensen, Arne, f. $6/9$ 80, søn af agent C. Christensen, Kristiania. (Discipel af skolen i 9 aar).
5. Hygen, Trygve Gjerdrum, f. $1/3$ 79, søn af bureauchef B. Hygen, Kristiania. (Discipel af skolen i 3 aar).
6. Klouman, Julie Magna Elisabeth, f. $8/6$ 78, datter af skibskaptejn H. H. G. Klouman, Kristiania. (Discipel af skolen i 2 aar).
7. Kvam, Johan Jacob, f. $21/2$ 79, søn af klokker J. W. Kvam, Kristiania. (Discipel af skolen i 13 aar).
8. Petersen, Oscar Magnus Jarl, f. $25/9$ 80, søn af byfoged D. O. S. Petersen, Molde. (Discipel af skolen i 12 aar).
9. Schiander, Henrik, f. $30/11$ 78, søn af advokat O. A. Schiander, Kristiania. (Discipel af skolen i 13 aar).
10. Vogt-Andersen, Peter, f. $1/12$ 80, søn af kontorchef A. Andersen, Kristiania. (Discipel af skolen i 3 aar).

Udfaldet af examen for de enkelte elever sees af følgende tabel:

	Norsk stíl.	Latinsk øvrs.	Matem. skr.	Religion.	Norsk og oldn.	Latin.	Latin.	Græsk.	Græsk.	Fransk.	Historie.	Matem. mdl.	Sum.	Hovedkarakter.
Bang	2	3	4	2	1	2	2	2	3	2	2	3	28:12	Meget godt (2,33)
Bech	2	3	2	1	1	1	1	1	1	1	2	3	19:12	Meget godt (1,58)
Birch-Reichenwald	4	4	4	1	2	3	3	3	3	2	2	4	35:12	Godt (2,92)
Christensen . . .	3	4	4	2	2	1	2	3	3	2	1	3	30:12	Meget godt (2,50)
Hygen	4	3	5	3	2	3	3	2	3	4	2	3	37:12	Godt (3,08)
Klouman	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	15:12	Udm. godt. (1,25)
Kvam	3	3	2	2	2	2	3	2	2	1	1	2	25:12	Meget godt (2,08)
Petersen	3	3	3	1	2	2	3	2	2	2	2	3	28:12	Meget godt (2,33)
Schiander	3	4	2	3	2	2	2	3	4	2	2	2	31:12	Godt (2,58)
Vogt-Andersen . .	4	3	2	1	2	2	2	2	3	2	1	3	27:12	Meget godt (2,25)

Til **realartium** fremstillede sig fra realgymnasiets øverste klasse 27 disciple. To af dem blev rejiceret ved den skriftlige prøve; af de øvrige fik 1 hovedkarakter »udmerket godt«, 15 »meget godt«, 9 »godt«.

1. Amble, Ole, f. $\frac{4}{10}$ 77, søn af distriktslæge H. Ommundsen, Flakstad. (Discipel af skolen i 1 aar).
2. Aubert, Ragnar Maribo, f. $\frac{30}{3}$ 79, søn af forstmester C. F. G. Aubert, Sørkedalen. (Discipel af skolen i 5 aar).
3. Baumann, Hans Peter Rasmus Schmith Krag, f. $\frac{14}{5}$ 78, søn af stationsmester H. K. M. Andersen, Røros. (Discipel af skolen i 4 aar).
4. Erichsen, Carl Johan, f. $\frac{14}{9}$ 79, søn af gaardeier H. A. Erichsen, Kristiania. (Discipel af skolen i 13 aar).
5. Faye, Wilhelm Nicolai, f. $\frac{3}{1}$ 81, søn af lensmand G. A. Faye, Fet. (Discipel af skolen i 6 aar).
6. Frank, Paul Christian, f. $\frac{23}{11}$ 79, søn af kjøbmand C. Frank, Kristiania. (Discipel af skolen i 4 aar).
7. Freberg, Abraham, f. $\frac{18}{8}$ 78, søn af skibsreder A. Freberg, Sandefjord. (Discipel af skolen i 4 aar).

8. Friis, Nils Henrik Elstrand, f. $\frac{12}{7}$ 80, søn af afd. provst N. Friis, Eidsvold. (Discipel af skolen i 3 aar).
9. Gløersen, Christian Ulrik Kyhn, f. $\frac{30}{1}$ 81, søn af forvalter K. Gløersen, Fossum. (Discipel af skolen i 7 aar).
10. Haneborg, Axel Odd Dinis, f. $\frac{2}{11}$ 79, søn af brugseier A. K. Haneborg, Aremark. (Discipel af skolen i 3 aar).
11. Hansen, Karl August, f. $\frac{29}{3}$ 78, søn af general K. A. Hansen, Kristiania. (Discipel af skolen i $1\frac{1}{2}$ aar).
12. Heyerdahl, Hans Olai Fremming, f. $\frac{5}{7}$ 80, søn af maleren Hans Heyerdahl, Kristiania. (Discipel af skolen i 10 aar).
13. Hjelmærk, Syver, f. $\frac{29}{4}$ 77, søn af gaardbruger O. S. Hjelmærk, Eidsberg. (Discipel af skolen i 4 aar).
14. Lunderbye, Erling, f. $\frac{21}{6}$ 79, søn af afd. godseier A. Lunderbye, Vinger. (Discipel af skolen i 4 aar).
15. Lyche, Bjørn, f. $\frac{27}{6}$ 80, søn af grosserer J. L. Lyche, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
16. Munthe Kaas, Karl, f. $\frac{3}{3}$ 81, søn af adjunkt H. Munthe Kaas, Fredrikshald. (Discipel af skolen i 1 aar).
17. Nielsen, Erling, f. $\frac{21}{6}$ 79, søn af bogtrykker E. Nielsen, Kristiania. (Discipel af skolen i 4 aar).
18. Schæe, Birger, f. $\frac{6}{5}$ 80, søn af landhandler P. E. Schæe, Nordre Land. (Discipel af skolen i 3 aar).
19. Schlytter, Hans, f. $\frac{27}{2}$ 80, søn af kammerherre C. H. C. Schlytter, Kristiania. (Discipel af skolen i 3 aar).
20. Schulz, Laura, f. $\frac{8}{9}$ 77, datter af afd. kommandant, kaptejn C. Schulz, Vardø. (Discipel af skolen i 4 aar).
21. Svennebye, Sigurd, f. $\frac{21}{8}$ 79, søn af gaardbruger B. Svennebye, Vaaler. (Discipel af skolen i 6 aar).
22. Sørensen, Christen, f. $\frac{14}{10}$ 78, søn af fiskerinspektør G. J. Sørensen, Vardø. (Discipel af skolen i $3\frac{1}{2}$ aar).
23. Voss, Valentin, f. $\frac{27}{8}$ 80, søn af skolebestyrer P. Voss, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
24. Værn, Rasmus, f. $\frac{12}{3}$ 80, søn af lensmand R. Værn, Rakkestad. (Discipel af skolen i 3 aar).
25. Ødegaard, Peter Herman, f. $\frac{10}{10}$ 80, søn af banemester K. Ødegaard, Askim. (Discipel af skolen i $3\frac{1}{2}$ aar).

Udfaldet af examen sees af efterfølgende tabel.

	Norsk stil.	Engelsk stil.	Matem. skr.	Fysik skr.	Religion.	Norsk og oldn.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Matem. mdtl.	Naturvidensk.	Tegning.	Sum	Hovedkarakter.
Amble . . .	3	3	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	20:13	Meget godt (1,54)
Aubert . . .	4	4	4	3	1	1	2	1	1	2	2	1	2	28:13	Meget godt (2,15)
Baumann . . .	4	4	3	4	2	3	3	2	2	4	3	2	2	38:13	Godt (2,92)
Erichsen . . .	3	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	19:13	Meget godt (1,46)
Faye . . .	4	3	3	2	2	2	1	1	2	3	2	2	2	29:13	Meget godt (2,23)
Frank . . .	3	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	22:13	Meget godt (1,69)
Freberg . . .	4	3	1	2	3	2	3	4	3	3	3	2	2	35:13	Godt (2,69)
Friis . . .	4	4	4	4	3	2	2	3	2	2	3	2	2	37:13	Godt (2,85)
Gløersen . . .	2	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	19:13	Meget godt (1,46)
Haneborg . . .	3	3	3	2	2	3	2	3	1	2	2	2	2	30:13	Meget godt (2,31)
Hansen . . .	4	3	3	3	2	2	3	3	1	2	2	2	3	33:13	Godt (2,54)
Heyerdahl . . .	3	3	1	3	1	1	2	1	1	2	1	2	2	23:13	Meget godt (1,77)
Hjelmark . . .	4	4	4	3	2	2	2	2	4	4	3	3	2	39:13	Godt (3,00)
Lunderbye . . .	4	4	1	2	2	2	2	3	2	1	3	2	2	30:13	Meget godt (2,31)
Lyche . . .	4	3	1	2	2	3	3	2	2	1	2	2	2	29:13	Meget godt (2,23)
Munthe-Kaas.	3	3	2	2	1	2	2	1	3	1	2	1	2	25:13	Meget godt (1,92)
Nielsen . . .	4	4	2	3	2	2	3	3	3	2	2	3	2	35:13	Godt (2,69)
Schee . . .	4	4	3	3	3	3	2	2	3	4	1	3	2	37:13	Godt (2,85)
Schlytter . . .	4	3	3	4	2	1	3	3	2	1	2	2	1	31:13	Meget godt (2,38)
Schulz . . .	2	2	2	3	1	1	1	1	1	1	2	3	1	21:13	Meget godt (1,62)
Svennebye . . .	3	4	3	4	2	2	2	2	3	3	3	4	2	37:13	Godt (2,85)
Sørensen . . .	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	19:13	Udm. godt (1,46)
Voss . . .	2	3	4	4	1	2	3	2	2	2	1	3	2	31:13	Meget godt (2,38)
Værn . . .	3	3	1	3	2	2	1	3	2	1	2	2	1	26:13	Meget godt (2,00)
Ødegaard . . .	4	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	2	37:13	Godt (2,85)

14 fremstillede sig til realartium som privatister; af dem havde 11 været skolens elever; 9 bestod examen.

Udfaldet var følgende: 5 rejceredes ved den skriftlige prøve; 8 fuldendte examen, nemlig: Hassel, Alf (Godt 38:13),

Husebye, Sigurd (Godt 36: 13), Jensen, Signe (Meget godt 25: 13), Johansen, Frants (Godt 34: 13), Olmer, Trygve (Meget godt 32: 13), Reksten, Saron (Godt 37: 13), Rosenberg, Nils (Meget godt 32: 13), Schönheyder, Johan (Godt 36: 13); 1 har paa grund af sygdom ikke fuldendt examen.

B. Middelskole-examen 1898.

Examenskommissionen for middelskole-examen i Kristiania bestod i 1898 af følgende medlemmer: Rektor Schreiner (formand), skolebestyrer Jespersen, skolebestyrer Otto Anderssen, skolebestyrer Berle, skolebestyrer Corneliussen og skolebestyrer Fredriksen.

Som censorer ved denne skole fungerede efter skoleraadets opnævnelse følgende:

Ved den skriftlige prøve.

- I norsk stil: Skolebestyrer Corneliussen og cand. mag. Mørland.
- » tysk stil: Cand. phil. Bratt og adjunkt Kristiansen.
- » latinsk stil: Adjunkt Digre og inspektør V. Holst.
- » engelsk stil: Skolebestyrer Greve og cand. mag. Herrestad.
- » matem. skr: Cand. real. A. Larsen og cand. phil. Platou.
- » tegning: For skolens elever cand. real. A. Petersen og stud. real. Bugge. For privatisterne cand. real. A. Petersen og tegnelærer Spjeldnæs.
- » skrivning: For skolens elever lærer T. O. Gran og cand. mag. Ording. For privatisterne sekretær E. Thorsen og lærer T. O. Gran.

Ved den mundtlige prøve:

- I religion: Skolebestyrer Vadstrand.
- » norsk: Cand. mag. Ording.
- » tysk: Kaptein H. Chr. Grüner.
- » latin: Skolebestyrer Vartdal.
- » engelsk: Skolebestyrer Birch.
- » fransk: Frøken Fritzner.

I historie: Cand. mag. Chr. Lange.

» geografi: Cand. real. Omang.

» matemat: Cand. real. Domaas.

» naturfag: Amanuensis Fridtz.

Opgaverne ved middelskole-examen var følgende:

Norsk stil.

Fortæl om menneskenes arbejde for at frembringe kornet og gjøre brød deraf.

Latinsk stil.

Da makedonernes¹⁾ konge Philippus erfarede, at romerne oftere var beseirede af poenerne²⁾, sendte han gesandter til seierherren. Disse steg i land³⁾ ved Juno Lacinias tempel, og idet de gennem Apulien drog til Capua, mødte de romerske soldater og blev førte til prætoren. Der siger gesandtskabets formand Xenophanes uforfærdet, at han var sendt af kong Philippus for at slutte forbund⁴⁾ med romerfolket. Han bad tillige den romerske feldtherre, at han skulde give ham ledsagere, som kunde føre ham til konsulerne og senatet. Romeren blev narret⁵⁾. Han modtager makedonerne med den største velvilje og meddeler⁶⁾ dem, hvilke egne romerne og poenerne holdt besat⁷⁾. Men da gesandterne uden ophold var kommen gennem de romerske hære til Campanien, ilede de til Hannibals leir. Med ham sluttede de venskab og forbund, og det blev bestemt, at kong Philippus skulde sende en flaade til Italien, og at Hannibal, naar poenerne havde bemægtiget sig hele Italien, skulde seile til Grækenland med sin hær.

Tysk stil.

For nogle aar siden kom en aften en liden barbent pige til en arbeiders hytte, sluttede sig straks til børnene¹⁾, som stod foran døren, gik ind med dem, spiste og drak med dem, som

¹⁾ makedoner Macedo, onis. ²⁾ poener Poenus. ³⁾ stige i land in terram egredi. ⁴⁾ slutte forbund foedus jungere. ⁵⁾ narre decipere. ⁶⁾ meddele (= underrette om) certiorum facere aliquem. ⁷⁾ holde besat tenere.

¹⁾ slutte sig til en — sich Einem anschlieszen.

om hun havde kjendt familien længe. Det var et stakkels pige-barn, som flere aar var draget omkring med gjøglere; de havde forladt hende og overladt hende til sin skjæbne. Manden spurgte hende, hvem hendes fader var, eller om hun kjendte nogen i egnen; men hun kunde ingen forklaring give. Manden og konen arbeidede haardt for at skaffe brød til sine; men de kunde ikke bringe det over sit hjerte at jage barnet væk; saa blev det hos dem. Tilsidst blev det dog meldt til presten. Denne gik til en velhavende bonde, som selv ingen børn havde, og tilbød ham pigen som en Guds gave. Efter at have talt med sin kone lovede bonden at tage sig af hende. »Hvis hun opfører sig godt«, sagde han, »skal vi opdrage hende, indtil hun kan fortjene sit brød«. Fire aar er gaaet hen siden den tid, og hvis man nu saa hende i skolen blandt de andre børn, vilde man ikke kjende igjen den lille tiggerpige.

Engelsk stil.

Nogle reisende sad en dag sammen ved middagsbordet i et af Londons større hoteller. En af dem tog da frem en sjelden guldmynt og viste den til de andre; den blev sendt rundt bordet, forat alle kunde faa se den. Paa en eller anden maade blev selskabets opmærksomhed en stund henvendt paa noget andet; da eieren derefter bad om at faa mynten tilbage, var den ikke at finde nogensteds.

Medens man holdt paa at søge efter den, blev en af gjesterne, som hidtil ikke havde sagt et ord, øiensynlig mere og mere urolig; og verten, som ikke kjendte ham, foreslog derfor, at alle tilstedeværende skulde tømme sine lommer. I samme øieblik kom imidlertid en opvarter ind med mynten i haanden: den var blevet fundet af kokken i en tallerken, som en af tjenerne havde baaret ud. Da reiste den fremmede sig fra sin stol og sagde, idet han lagde en guldmynt paa bordet: »Ingen af eder kan glæde sig mere end jeg over, at mynten er funden; thi ved et merkeligt sammentræf havde jeg magen²⁾ til den i min lomme! Havde ikke kokken været en ærlig mand, vilde jeg været blevet anseet for en tyv«.

²⁾ magen *a duplicate*.

Matematik skriftlig.

For gutter. (Formiddag).

I.

En mand køber i Newcastle 216 ton stenkul til en pris af 8 sh. 6 d. pr. ton. Fragten beløber sig til 4 sh. 3 d. pr. ton, og assurancepræmien er $\frac{1}{2}$ d. pr. ton. Ilandbringelse, kjøring osv. koster 1,05 kr. pr. ton, og tomteleien udgjør 200 kr.

5 pct. af kullene er smaakul, som sælges for 8 kr. pr. ton, medens de øvrige kul sælges for 1,10 kr. pr. hl.

Hvor stor er mandens fortjeneste? Hvor mange pct. udgjør fortjenesten af hans udlagte penge?

1 sh. = 12 d.; 1 sh. = 0,90 kr.

140 liter stenkul veier 100 kg.

II.

Konstruer en firkant ABCD, hvor siden $AD = 8$ cm., $\angle B = 90^\circ$, diagonalen $AC = 10$ cm. og diagonalen $BD = 8$ cm., og hvor vinkelen mellem AB og AC = $37\frac{1}{2}^\circ$.

Omdan denne firkant til et dermed lige stort kvadrat.

For piger. (Formiddag).

I.

Som ovenstaaende nr. 1.

II.

Om en cirkel, hvis radius er 3 cm., skal omskrives en firkant ABCD, hvor $\angle A$ er 105° , siden AB 8 cm. og siden CD parallel med AB.

Maal CD og beregn firkantens fladeindhold.

Forklar i korthed fremgangsmaaden.

For gutter. (Eftermiddag).

III.

Der skal graves en grøft, 128 m. lang, 3,5 m. dyb, 4,5 m. bred oventil og 2,8 m. bred nedentil.

Hvor mange kubikmeter jord maa graves ud og kjøres bort? Hvor mange læs bliver det, naar hver vogn er forsynet med en kasse, 2 m. lang, 75 cm. bred og 65 cm. høi, og den jord, som rummes i en saadan kasse, regnes for et læs?

Hvor meget vil det hele koste, naar gravningen beregnes efter 75 øre pr. kubikmeter, og kjøringen efter 40 øre pr. læs?

IV.

To mand, A og B, har paataget sig at udføre et arbejde for 210 kr. Efter endt arbejde deler de summen mellem sig, saaledes at A faar 134,40 kr. og B. 75,60 kr.

B har nemlig forsømt 10 dage, og hans dagløn skal være 60 øre mindre end A's.

Hvor mange dage har hver arbeidet? og hvor stor er hvers dagløn?

For piger. (Eftermiddag).

III.

Som nr. III for gutter.

IV.

To mand, A og B, har paataget sig at udføre et arbejde for 210 kr. Efter endt arbejde deler de summen mellem sig, saaledes at A faar 134,40 kr. og B 75,60 kr.

B har nemlig forsømt 10 dage, og hans dagløn skal udgjøre $\frac{7}{8}$ af A's. — Hvor mange dage har hver arbeidet? og hvor stor er hvers dagløn?

Projektionstegning.

En regulær, sekskantet pyramide ligger med sin ene sideflade paa det horisontale plan, saaledes at aksens er parallel med vertikalplanet.

Pyramidens høide er 9 cm. og dens grundflades side 3,5 cm. Paa denne pyramide ligger en terning, saaledes at to af dens sideflader er parallelle med vertikalplanet; dens midtpunkt ligger i samme afstand fra vertikalplanet som pyramidens akse, og dens ene sidekant berører horisontalplanet.

Terningens sidekant er 5 cm.

Se opstillingen.

Til middelskole-examen var anmeldt de 68 disciple af 6te middelklasse a, b og c, 8 paa latinlinjen og 60 paa engelsklinjen. Af disse 68 bestod 62 examen, 8 paa latinlinjen og 54 paa engelsklinjen, 9 med hovedkarakter udmerket godt, 41 med meget godt, 11 med godt; 1 var sygmeldt i de mundtlige fag.

A. Paa latinlinjen.

1.	Bergh, Carl	hovedkarakter	meget godt (2,43)
2.	Bull, Johan	—»—	meget godt (2,18)
3.	Helland-Hansen, Eigil	—»—	udmerket godt (1,39)
4.	Jensen, Ingvald	—»—	meget godt (2,21)
5.	Moc, Erling	—»—	meget godt (1,89)
6.	Motzfeldt, Ketil	—»—	udmerket godt (1,46)
7.	Norbye, Kjøl	—»—	udmerket godt (1,29)
8.	Røsholm, Adolf	—»—	godt (2,85)

B. Paa engelsklinjen.

1.	Aubert, Oskar Fredrik	hovedkarakter	meget godt (1,70)
2.	Bang, Ørnulf	—»—	godt (2,54)
3.	Bay, Jens	—»—	godt (2,61)
4.	Blehr, Sigurd	—»—	meget godt (1,70)
5.	Blom, Kristian	—»—	udmerket godt (1,50)
6.	Borchgrevink, Sverre	—»—	meget godt (1,87)
7.	Bølling, Arne	—»—	meget godt (2,27)
8.	Bølling, Fredrik	—»—	meget godt (1,80)
9.	Christensen, Birger	—»—	meget godt (2,03)
10.	Eckhoff, Jørgen	—»—	meget godt (2,40)
11.	Enger, Christen	—»—	meget godt (2,23)
12.	Finstad, Ivan	—»—	meget godt (1,83)
13.	Guttormsen, Julius	—»—	meget godt (2,27)
14.	Hagen, Edvard	—»—	godt (3,11)
15.	Hansen, Hans Peter	—»—	godt (2,96)
16.	Hertzberg, Nils Egede	—»—	udmerket godt (1,50)
17.	Hofgaard, Paul Resen	—»—	udmerket godt (1,27)
18.	Hofgaard, Simon Andr. Wright	—»—	meget godt (1,80)
19.	Jensen, Hans Fredrik Crawford	—»—	meget godt (2,25)
20.	Johannesen, Edvard	—»—	meget godt (1,73)

21.	Johannson, Johan	hovedkarakter	meget godt	(1,97)
22.	Kielland, Andreas Hauge	—»—	meget godt	(2,18)
23.	Kittelsen, Hans Erling	—»—	meget godt	(1,80)
24.	Lenschow, Johan Asmus	—»—	meget godt	(2,10)
25.	Lexow, Nils Thorstein	—»—	godt	(2,61)
26.	Lilloe-Olsen, Ole Andreas	—»—	meget godt	(1,90)
27.	Lorentsen, Øivind	—»—	meget godt	(2,30)
28.	Mohn, Johan Thams	—»—	godt	(2,53)
29.	Natvig, Henrik Stray	—»—	meget godt	(2,20)
30.	Pedersen, Sigurd	—»—	udmerket godt	(1,33)
31.	Poulson, Magnus	—»—	meget godt	(2,27)
32.	Ridder, Thoralf	—»—	godt	(2,96)
33.	Sandberg, Johannes	—»—	meget godt	(1,80)
34.	Sandberg, Johannes	—»—	meget godt	(1,71)
35.	Schoien, Einar	—»—	godt	(2,75)
36.	Solberg, Albert	—»—	meget godt	(1,67)
37.	Steen, Carl Waldemar	—»—	meget godt	(2,39)
38.	Steen, Daniel	—»—	meget godt	(1,73)
39.	Sunde, Anton Cathrinus	—»—	udmerket godt	(1,47)
40.	Thorbjørnsen, Bjarne	—»—	meget godt	(2,00)
41.	Thygesen, Rudolf		sygmeldt	
42.	Tjersland, Birger	—»—	meget godt	(1,82)
43.	Tostrup, Oscar Harald	—»—	meget godt	(2,50)
44.	Werenskiold, Werner	—»—	udmerket godt	(1,50)
45.	Westergaard, Lars Arthur	—»—	meget godt	(2,07)
46.	Zapffe, Victor Fredrik	—»—	godt	(3,18)
47.	Zimmer, Ole Fredrik Sooth	—»—	meget godt	(1,80)
48.	Arneberg, Anna Colbjørnsen	—»—	meget godt	(2,30)
49.	Frank, Hanna	—»—	meget godt	(1,90)
50.	Gjersøe, Kari	—»—	meget godt	(1,77)
51.	Grøndahl, Birgit Ulrikka	—»—	meget godt	(1,83)
52.	Thomsen, Maggi Nissen	—»—	godt	(2,60)
53.	Tostrup, Agnes Camilla	—»—	meget godt	(1,54)
54.	Voss, Sofie	—»—	meget godt	(1,80)

Af privatister fremstillede sig til examen paa engelsk-
linjen 34, hvoraf 29 bestod examen;

1.	Bugge Asperheim, Hjalmar hovedkarakter		godt (3,14)
2.	Brandt, Johan	—»—	godt (2,86)
3.	Haugen, Karl	—»—	godt (2,57)
4.	Sandberg, Ole	—»—	godt (2,86)
5.	Sandberg; Trygve	—»—	godt (2,71)
6.	Traaen, Carl Andreas	—»—	meget godt (1,96)
7.	Vaale, Erik	—»—	meget godt (1,57)
8.	Wetthen, Eilert	—»—	udmerket godt (1,43)
9.	Asbjørnsen, Gudrun	—»—	meget godt (2,04)
10.	Blakstad, Laura	—»—	meget godt (1,64)
11.	Bovim, Ragnhild	—»—	meget godt (2,21)
12.	Christiansen, Anna	—»—	meget godt (2,46)
13.	Egeberg, Margit	—»—	meget godt (2,36)
14.	Egeberg, Sigrid	—»—	godt (2,57)
15.	Eriksen, Martha	—»—	godt (2,79)
16.	Fjeld, Dagny	—»—	godt (2,79)
17.	Gjøsten, Amunda	—»—	meget godt (1,82)
18.	Hansen, Margit	—»—	meget godt (2,14)
19.	Løken, Magnhild	—»—	meget godt (2,14)
20.	Munthe-Kaas, Elisabeth	—»—	godt (2,68)
21.	Mørch, Therese	—»—	meget godt (1,64)
22.	Nilsen, Anna	—»—	udmerket godt (1,50)
23.	Næs, Borghild	—»—	meget godt (1,79)
24.	Ravnsborg, Hilma	—»—	godt (2,96)
25.	Rossén, Johanna	—»—	meget godt (1,96)
26.	Ruud, Gunvor	—»—	udmerket godt (1,50)
27.	Schauverøe, Aagot	—»—	meget godt (2,46)
28.	Sunde, Olga	—»—	meget godt (1,71)
29.	Wold, Thora	—»—	meget godt (1,86)

VI. Om skolepenge og fripladse.

Skolepengene beregnes for 10 maaneder af aaret og betales *forskudsvis den første læsedag* i maanederne september—juni:

i 1ste klasse	5 kr.	maanedlig = kr.	50 pr. aar
i 2den do.	9 »	— = »	90 —
i 3dje do.	14 »	— = »	140 —
i 4de do.	18 »	— = »	180 —
i 5te do.	20 »	— = »	200 —
i de høiere klasser	24 »	— = »	240 —.

For den nederste af to brødre fragaar en tredjedel. Af 3 brødre gaar den nederste frit, de to andre betaler helt ud. Af 4 brødre gaar den næstnederste frit, og for den nederste fragaar en tredjedel. Yderligere nedsættelser finder ikke sted. Ved betalingen afrundes altid til femmere af øre, saa at der f. eks. istedenfor $33\frac{2}{3}$ betales 35 og for $66\frac{2}{3}$ betales 65 øre.

Skolepengene beregnes altid for hele maaneder, nemlig fra begyndelsen af den maaned hvori en discipel kommer ind, til slutningen af den maaned hvori han gaar ud. Naar altsaa en discipel indmeldes til et nyt skoleaars begyndelse, betaler han skolepenge fra 1ste september.

Naar en discipel skal forlade skolen, maa udmeldelse ske to maaneder forud. I ethvert fald er han forpligtet til at betale skolepenge for to maaneder foruden den hvori udmeldelsen finder sted. Enhver discipel som er anmeldt til examen artium eller til middelskolens afgangsexamen, betaler skolepenge til 30te juni.

For adgang til middelskole-examen erlægges en afgift stor kr. 14.00, som indbetales inden den skriftlige prøves begyndelse.

Naar skolepengene ikke er betalt for to maaneder, kan bestyrelsen negte vedkommende discipel adgang til skolen.

Fripladse eller nedsættelse i skolepengene tilstaacs i regelen kun saadan som i længere tid har været disciple af skolen, og hvis forsørgere enten er døde eller kommet i saadan økonomisk stilling, at de ikke længere er istand til at betale fulde

skolepenge; endvidere kræves, at vedkommende discipel har vist god opførsel og gjort god fremgang i skolen. Under den nuværende sterke konkurrence om fripladsene maa det overhovedet fraraades forældre at indmelde børn i skolen med tanke paa om kortere eller længere tid at kunne opnaa friplads eller nedsettelse af skolepenge. I forskolen uddeles ikke fripladse uden i ganske særegne tilfælde.

Renterne af **John Heuchs's** legat (stiftet af nuværende biskop Heuch og frue 28de mai 1875) blev, som ifjor, den 5te april tildelt Thorleif Arneberg, nu elev af 3dje middelklasse; renterne af **Aars og Voss's skoles** legat (stiftet af forhenværende elev af skolen i anledning af dennes 25aars jubilæum i 1888) blev for dette skoleaar ligesom for det forrige tildelt Egil Helland-Hansen, nu elev af 1ste latinalgymnasium.

VII. Blandede meddelelser.

Brev til en tysk-lærer.

(Af P. Voss).

Ærede kollega!

Jeg vil meget gjerne besvare Deres henvendelse vedrørende tilskrivningen i tysk. I spidsen stiller jeg en advarsel mod at skrive for meget, saa meget som nu vistnok almindelig skrives. Det gaar nødvendigvis ud over læsningen, og det er dog gennem den eleven fornemmelig skal tilegne sig sproget (og det aandsindhold dette er udtryk for). Alene gennem en udstrakt læsning i et fremmed sprog tilegner man sig en virkelig sprogskat, noget at skrive af. Dette gjælder det mest fremskredne standpunkt ligesaavel som begynderens. Særlig nu, da brugen af ordbog vil falde bort til afgangsprøven, har denne betragtning i skolen faat forøget vægt.

Dernæst: det man skriver bør behandles omhyggeligst muligt.

I denne henseende finder jeg en betænkelig lakune i undervisningsplanen, hvorom mere nedenfor.

Min fremgangsmaade er følgende. I kl. I udelukkende mundtlig reproduktion (jeg ser bort fra de nødvendige bøningsøvelser og enkelte diktater) i form af spørgsmaal og svar (i hele sætninger!), saadan som disse igjennem en naturlig samtale former sig om læsestoffet. Fra først af blir det selvfølgelig kun ganske lidet man kan spørge om og faa svar paa, men dog altid noget (allerede paa en af de første sider i Knudsens og Kristiansens elementærbog spørges: Wie viel Kinder seid Ihr? Det kunde jeg — med nogen hjælp — faa svar paa af samtlige). Forøvrigt lægger jeg for denne kl. hovedvegten paa at alle formlærens regelmæssige kategorier eller hovedkategorier indprentes, i forbindelse med de aller enkleste syntaktiske forhold, og at alle ramser læres ordentlig og fuldstændig (saa at man ikke senere skal behøve at lære noget om igjen)¹⁾.

Jeg er fuldt enig i at tyskundervisningen blandt andet maa opøve talefærdigheden, og at jo mere der kan tales tysk i timen — NB forudsat at eleverne er med, — des bedre, men naar nogle nu synes mig at mene at man kan nøie sig med at lære grammatiken mindre grundig end før, er jeg bange for at man er inde paa en skjæbnesvanger misforstaaelse. For at opnaa sikkerhed i det grammatiske maa efter min erfaring ogsaa det tyske læsestof ikke sjelden bearbejdes ganske grundig grammatisk; det maa til forat elevernes sproglige iagttagelsesevne kan faa den fornødne opøvelse. Kan nok være at man en tid i vor skole har drevet grammatik paa en lidet frugtbar maade, uden tilstrække-

¹⁾ Man kan vist allerede i kl. I gi eleverne selve grammatiken i hænde, forat de fra første stund kan bli vant med den fremstilling de senere skal holde sig til. Vistnok er begge de nu brugelige elementærbøger, hvad deklinationslæren angaar, i væsentlig overensstemmelse med fremstillingen i Hofgaards »Kortfattet tysk grammatik«, men det man kalder memoriam localem spiller paa dette barnlige trin en ikke liden rolle. At la eleverne til en begyndelse lære f. eks. 6 af de præpositioner som styrer dativ, anser jeg for ganske forfæilet. Det blir kun saa meget vanskeligere at lære resten senere. Naturligvis lar man saadanne ramser først lære efterat en god del deraf er forekommet i praksis.

lig indøvelse, men lad os ikke paa den anden side forfalde til grammatik-skræk. Den grammatiske regel som samler en hel masse enkeltheder under en omfattende kategori, er jo i virkeligheden en betydelig lettelse.

Ogsaa i kl. II mener jeg at man i første halvaar gjerne kan holde sig væsentlig til den samme mundtlige reproduktion (foruden bøningsøvelser), dog saaledes at denne ifølge det mere fremskredne standpunkt blir af en lidt anden art: man kan fremsætte spørgsmaal som kræver en lidt udførligere besvarelse, man kan la gjenfortælle lidt længere partier (neppe en hel fortælling, medmindre den er meget kort), og særlig kan man her, mener jeg, med fordel opgi dele af det i klassen læste og grammatisk forklarede pensum til udenadlæring (d. v. s. naar læreren fremsiger den norske tekst, skal eleven kunne sige det samme paa tysk¹⁾). En gjengivelse »i friere form« eller »en forkortet gjenfortælling« (se planen!) tror jeg vil falde for svær paa dette trin. Muligt at man kan gjøre ret i allerede i første halvaar af og til at lade nogle »svar« (paa de »i tilknytning til læsebogen« paa tysk mundtlig fremsatte spørgsmaal) nedskrive i en stilebog. Men al skrivning i klassen tar jo paa dette trin betænkelig megen tid i forhold til det udbytte den bringer.

I anden klasses andet halvaar begynder da paa det nærmeste den skriftlige reproduktion af sproget, eller det vi kalder »tysk stil«, efter trykte tekster som er udarbejdet «i tilslutning til læsebogen». Og her ligger det vistnok nærmest at tænke paa en omskrivning af den tyske læsebogs tekster (paa norsk, saaledes som Kristiansen for den af mig udgivne læsebogs vedkommende har gjort det;) men ifald man bare skulde holde sig til den slags tekster, ligger en fare nær: man vil komme til at tygge drøv paa det samme og det samme. Det er ikke uden al betydning at de norske tekster har et indhold som ikke er uden interesse, og særlig i stilistisk henseende holder maal. Derfor tror jeg — for at bryde paa ensformigheden og engang imellem kvikke op — at det vil være paakrævet, at man ved siden af »retroversjoner« (af læsebogen) ogsaa benytter stilopgaver (i lighed med de nu

¹⁾ En del smaadigte, samtaler og andet saadant kan man vistnok allerede la lære udenad i kl. I.

brugelige), naar de blot i den forstand slutter sig til læsebogen, at de væsentlig kun byder paa et sprogstof som kan forudsættes allerede tilegnet igjennem denne. Jeg kunde ogsaa udtrykke mig saa, at store dele af de stiløvelser vi nu har, er for vanskelige for begyndertrinnet, indholder for mange nye ord og for dette trin vredne og vanskelige vendinger og udtryk. I denne henseende har jeg forøvrigt fundet mig vel tjent med de første stykker i Otto Kristiansens Tyske Stiløvelser¹⁾, ligesom jeg anser det for et ubetinget fortrin ved bogen at alle nye ord opgives. Jeg mener da at ha baade vel brugbart og tilstrækkeligt stof for de skriftlige øvelser i tysk i Kristiansens stiløvelser med de deri indtagne »Retroversioner af Voss's tyske læsebog« (disse sidste udgjør i det mig foreliggende hefte af 1897 hele 28 sider. Har De, naar De finder at behøve saa meget mere, kanske det første prøvehefte af 96, af omtrent det halve omfang, for øie?) Selv om jeg bogstavelig skulde holde mig til undervisningsplanen eller kanske rettere den opfatning af planen, at de omhandlede tekster kun skal være bearbejdelser af læse bogens indhold, tror jeg at jeg i de 28 sider retroversioner vilde ha fuldkommen nok for 2den og 3dje klasse, kanske endog noget tilovers til 4de. Men jeg er som sagt ikke i tvil om at der blandt de øvrige stykker i Kristiansens bog (og i de øvrige stiløvelser) er adskilligt som man med fordel kan putte ind imellem. Saalænge man endnu ingen erfaring har bag sig, er det ikke saa ganske let med bestemthed at sige, hvor meget man vil kunne faa tid til at skrive i den nye middelskole, men jeg tror at de 28 sider retroversioner vil falde nok saa drøie, og at man, da man jo i 4de klasse i ethvert fald af hensyn til examen ogsaa maa skrive nogle opgaver, hvis tekst ikke er tat udaf læsebogen, slet ikke vil komme til kort med stof, men snarere faa tilovers. Hvis der skulde vise sig almindelig trang, senere hen, til noget mere, tviler jeg ikke paa at Kristiansen vil være villig til at levere et tillæg, men indtil videre haster det vist ikke med at lette paa hatten før man ser manden.

¹⁾ Ogsaa Hofgaards og Greves stiløvelser indeholder iøvrigt adskillige lette stykker som jeg i sin tid mener med fordel at ha benyttet allerede paa et temmelig tidligt trin.

Hvad behandlingsmaaden angaar, lægger jeg megen vægt paa den foregaaende gennemgaaelse, overhode paa at forebygge fejl. Til det øiemed lar jeg, naar der skal skrives et stykke som ikke har noget tilsvarende i læsebogen, først gloserne oplæse og forklare af en eller flere af eleverne. Forklaringen omfatter bl. a. substantivernes og verbernes bøining (substantiverne nævnes med engang i nom. gen. ental og nom. flert. altsaa: der Koch, des Koches, die Köche; der Glaube, des Glaubens.) — Hvor der viser sig famlen eller usikkerhed, gjøres opmærksom paa den regel — eller i tilfælde undtagelse — ordet gaar ind under; verberne fremsiges i begyndelsen samtlige, senere kun de sterke og sammensatte, »a verbo«, saaledes: weihen, weihte, geweiht, leihen, lieh, geliehen, anziehen, zog an, angezogen osv., ofte medtages ogsaa præs. ind. 2 og 3 pers. ent. samt hele imperativ, ogsaa forbindelsen »leihen Sie« (der i det nuværende sprog gjør tjeneste som imperativ). Ved nye ords betydning dvæles gjerne lidt (igjennem anvendelser, helst tat ud af en eleven nærliggende forestillingskreds; gjælder det f. eks. glosen die Lage, beliggenhed, situation, kan det hede: Unsere Stadt Kristiania hat eine sehr schöne Lage; wenn du dein Pensum nicht ordentlich gelernt hast, bist du in einer recht schlimmen Lage osv.) Naar ordene paa denne maade er gennemgaaet, lar jeg teksten læse op punktum for punktum og gir, efterat mulige grammatiske anstødsstene er ryddet af veien, for hvert punktum klassen fornøden tid til at tænke igjennem hvorledes hver især vil oversætte det oplæste til tysk ¹⁾. Til tegn paa at man er færdig med denne gennemtænkning, løftes høre haand i veiret. Naar alle hænder (eller om der er nogle mer end almindelig senfærdige iblandt, flerheden) er hævet, faar en enkelt det hverv at oversætte punktumet, og de øvrige bagefter at berigtige. De par første gange lar jeg endnu det hele stykke efterpaa oversætte i sammenhæng fra bladet, før det hele paa

¹⁾ Overhode er det vist en rigtig regel, den jeg paa tilsvarende trin af den tyske skole overallt har fundet gennemført: efter ethvert spørmaal gjør læreren en liden pause, før han nævner den som skal svare paa spørmaalet. Hensigten er en dobbelt: eleverne skal faa tid til at betænke sig vel før svaret afgives, og alle elever skal samtidig føle sig som de der er i ilden.

stedet nedskrives. Paa denne maade medgaar i begyndelsen gjerne omtrent $\frac{2}{3}$ af timen til gennemgaaelse, resten til skrivning. I næste time blir da stilene, efterat feilene er blit understreget af mig, gennemgaaet paany, rettelserne af eleverne udført i margen, hvad en eller anden i forrige time ikke maatte være blit færdig med skriver han nu ned, og samtlige faar endelig til lekse til næstfølgende time at lære den rettede stil udenad, saaledes at de skal kunne fra bladet oversætte den norske tekst feilfrit til tysk. Af og til, hvor indholdet er af en art som fæster sig i hukommelsen, lar jeg dette fortælle, uden bog, paa tysk. Denne udenadslæren af stilene lægger vi her i skolen paa alle skolens trin megen vegt paa¹⁾. Det er en opgave som selv stymperne i regelen kan løse til nogenlunde fuldkommenhed. Det anvendte sprogforraad fæster sig ganske anderledes i hukommelsen, end naar den hele øvelse væsentlig blir kun skriftlig gjengivelse. Man har, som bekjendt, (hvad der ogsaa er psykologisk forklarligt) ofte den ærgrelse at netop feilen fæster sig i elevens minde. Det sker ikke saa let, naar sidste led i rækken blir en, som det i regelen vil være tilfældet, i alt væsentligt rigtig mundtlig gjengivelse af det hele. Og naar vi her i skolen, baade i middelskolen (i tysk, latin og engelsk) og i gymnasiet (i engelsk), mener at kunne komme vel igjennem, skjønt vi kanske skriver en del mindre end ellers almindeligt, ser jeg grunden hertil i den vegt vi, støttet til lang tids erfaring, lægger paa denne udenadslæring af stilene. Den tid som medgaar hertil (en 5—6 minutter vil i regelen være fuldt tilstrækkelig), er i ethvert fald forsvindende i forhold til vindingen. At undervisningsplanen intet nævner herom, er den lakune jeg ovenfor har sigtet til. Efter vor erfaring finder vi det ikke for meget sagt, at udbyttet af den hele stilskrivning væsentlig forringes der hvor denne afslutning ikke medtages. Jeg vender tilbage til den forudgaaende gennemgaaelse. Denne blir naturligvis mindre og mindre indgaaende, eftersom vi skrider frem igjennem klasserne. I kl. II antar jeg dog at det vil være rigtigt, stadig at la pensum

¹⁾ I 4de og 5te klasse har jeg endog gjerne ladt de lærerigste stilopgaver repeterer til examen og examineret deri ved den mundtlige aarsprøve.

oversætte mundtlig, før det opgives til nedskrivning¹⁾. Naar det viser sig at eleverne gennemsnitlig nogenlunde magter at skrive ned paa skolen hvad der i den første del af timen er gennemgaat, faar de til opgave at skrive det gennemgaaede hjemme. I stedetfor skolestil blir det nu altsaa hjemmestil, som regel; undtagelsesvis nu og da dog ogsaa en skolestil (som væsentlig tages i betragtning ved beregningen af maanedskaracteren for faget).

Jeg vil nu nævne noget som heller ikke omtales i undervisningsplanen, som vi mener her ofte at ha set god frugt af, nemlig skriftlig analyse med anvendelse af Hofgaards analysetegn (faaes for 10 øre hos Aschchoug). Unge tysklærere hører jeg ofte beklage sig over umuligheden af at lære eleverne tysk grammatik, »fordi de ikke har lært norsk grammatik«. »Norsk grammatik« i denne forstand d. v. s. sikker opfatning af de grammatiske grundbegreber (subj., obj., hensynsbetegn., prædikatsord, objektsprædikatsord, osv.) hører efter min erfaring til de ting som selv flinkere elever fuldt ud først tilegner sig paa et modnere trin igjennem nogen tids praksis af et fremmed sprog (især et formsprog som latin eller tysk). Og vistnok er det en berettiget fordring at norskundervisningen her skal arbeide med, men ogsaa tyskundervisningen vil utvilsomt gjøre ret i stadig at ha for øie, at den her har en vigtig og vanskelig opgave. Her har den skriftlige analyse den nytte at den hele klasse sysselsættes selvvirksomt paa en gang. Ved brug af Hofgaards meget greie og praktiske tegn gaar det hele meget hurtigt for sig, læreren maa jo en gang imellem se lidt paa hvad der gjøres, men rettelsen kan i regelen foregaa under ett i klassen. Brugen af de nævnte tegn indøves hos os allerede i 5te forklasse, saa vore elever er kjendt dermed naar de begynder paa tysk, men da vi altid i de hoiere klasser faar ind elever fra andre skoler, som ikke er kjendt dermed, maa jeg, naar jeg vil ha dem anvendt af alle ved stilskrivningen i tysk, gjerne bruge et par timer til indøvelse deraf (en indøvelse som da ogsaa blir til en repetition af de tilhørende grammatiske begreber). Der indvendes imod denne fremgangs-

²⁾ Kanske ikke saa sjelden i kl. III. Efter ferierne lar jeg nu altid, endog i øverste klasse, de par første stile først oversætte mundtlig.

maade at eleverne bør oplæres til mere umiddelbart, saa at sige naivt, ifølge en vis sprogfølelse at gribe det rette, uden for hvert enkelt tilfælde at skulle spekulere over hvert ord. Ganske vist: derhen maa man søge at komme, men veien didhen gaar nu engang — i et fremmed sprog, især et grammatisk udviklet formsprog som tysk — kun igjennem en grundig teoretisk indsigt i formernes betydning og væsen. Naar selv tyskernes umiddelbare sprogfølelse ikke er sterkere udviklet, end at den grammatisk mindre dannede idelig kan forveksle hensynsbetegnelse og objekt (endog sætte det subjektive prædikatsord i akkusativ), anser jeg det som den rene utopi at man skulde kunne bringe en klasse norske skolcelever til med sikkerhed at bevæge sig i disse kategorier uden en grundig og hyppig gjentat indøvelse.

Den skriftlige analyse med de nævnte tegn har jeg hidtil som tysklærer i den gamle middelskoles 4de, 5te og 6te kl. anvendt, ikke til stadighed, men i kortere eller længere tid, eftersom jeg har fundet behovet at være tilstede. Naar vi gaar over til at skrive hjemmestil, lar jeg gjerne teksten først analysere skriftlig (afskrivning af teksten betragtes og bedømmes da som opgave i »hjemmeskrivning«, — senere tillades det eleverne at notere analysetegnene i den trykte tekst med blyant), og først naar denne analyse er gjennomgaaet og berigtiget i klassen, følger tekstens oversættelse til tysk.

I den nye middelskoles kl. III kunde jeg tænke mig at den forudgaaende gjennomgaaelse af tekster, som kun er retroversioner af læsebogen, i det væsentlige kan indskrænkes dertil, at eleverne veiledes til at anføre de fornødne analysetegn. Undertiden har jeg paa tilsvarende trin af den gamle skole bare ladt dem i margin tilføie et NB ved steder hvor jeg venter mig at de uden et saadant varsko vil være særlig udsat for at snuble. I det hele bør man ved alle midler se til at faa eleverne til at tænke før de skriver, og dertil er den skriftlige analyse efter min mening et udmerket middel, som jeg med nye elever endog har set forbausende resultater af, ikke mindst i øverste klasse.

Ved retroversionerne noterer jeg endnu, skjønt det er vel temmelig selvsagt, at det naturligvis forudsættes at det tilhørende tyske læsestykke er gjennomgaaet (»analyseret«) med særligt hen-

syn til den tekst som senere tænkes forelagt til skriftlig gjenfremstilling. Jeg lar gjerne eleverne med blyanten understrege i den tyske tekst hvad de i saa maade særlig har at føre sig til nytte.

Jeg anmerker videre, at der hvor der begyndes med egentlig stil, bør man ikke se saa nøie paa om der medgaar noget mere tid dertil end den paa timetabellen til skriftlig øvelse reglements-mæssig fastsatte. Enhver begyndelse bør ske med en vis kraft. Det har man igjen siden.

Dette er den praksis jeg mener man indtil videre kan bli staaende ved. Men som De ved, er det et aabent spørsmål (som ogsaa examensreglementet for den nye middelskole lar aabent), om den »gammeldagse stilskrivning« (selv i moderniseret udgave) stemmer med den imitative metode, som i sprogundervisningen synes at vinde mere og mere terræn, om den m. a. o. ikke ganske bør vige pladsen dels for skriftlig gjenfortælling dels, paa et lidt høiere trin, for mere selvstændige fremstillinger paa det fremmede sprog (uden nogen til grund liggende norsk tekst). Herom forbeholder jeg mig at opgjøre mig en endelig mening, naar engang et righoldigere erfaringsmateriale maatte foreligge, end det der nu for tiden staar til raadighed. Som et bidrag hertil nævner jeg, at et forsøg i denne retning blev gjort her i skolen i forrige skoleaar i kl. II (alle tre parallelklasser) af D'Hrr. Kr. Aars, Heyerdahl og Midsem. Idet jeg opplyser at disse klassers elever, som fra neden var forberedt efter den ældre skoleordning, havde læst tysk i 2 skoleaar før oprykningen i kl. II, og at forsøget ogsaa efter min mening er faldt tilfredsstillende ud, gir jeg ordet til Hr. Midsem, som paa min anmodning har leveret en nøiagtig beskrivelse af den fulgte fremgangsmaade:

I kl. II. har i det sidste aar gjenfortælling været forsøgt, som skriftlig øvelse istedenfor stil.

Til disse øvelser — omtrent 1 time hver anden uge — blev udelukkende benyttet læsestykker som kort tid i forveien var mundtlig gjenfortalt og grundig bearbejdet gjennom samtale paa tysk. Desuden gik der hver time forud for den skriftlige øvelse en fornyet mundtlig gjengivelse af stykkets hovedindhold. Dette blev formet i enkle lette sætninger. Til disse maatte eleverne selv — saa mange som muligt — give bidrag, og forslagene blev

saa kritiseret af læreren. Saasnart en sætning gennem dette livlige samarbejde havde faat fast og rigtig form, blev den skrevet op paa vægtavlen. De valgte former blev forklaret og begrundet (paa tysk), og sætningerne analyseret. Det er nemlig af vigtighed for opnaaelsen af en sprogrigtig form, at eleverne vænner sig til at finde denne gennem reflexion, og ikke stoler for meget paa oret. I begyndelsen fastholdt man saavidt muligt bogens udtryk, med forkortelse af sætningerne og forbigaaelse af det mindre væsentlige. Thi det falder paa dette trin for vanskeligt at forsøge paa en friere omarbeidelse.

Naar paa denne maade hovedtankerne var gjengivet og optegnet paa tavlen, blev det skrevne læst op et par gange, tavlen snud, og indførelsen i stilebøgerne begyndte.

Ved denne fremgangsmaade blev besvarelserne temmelig ensartede, og naar de var rettet, kunde de gennemgaaes omtrent som en stil.

Efter et par maaneders forløb faldt optegnelsen paa tavlen bort, og stykkets indhold blev kun resumeret mundtlig. Dette resumé blev tilslut gjentaget i sin helhed af en 2—3 elever. Formen blev da gjerne noget forskjellig, og man kunde nu i besvarelserne finde større afveksling baade i udtryk og sætningsforbindelse. Derved blev gennemgaaelsen af arbejderne meget vanskeligere. For ikke at maatte opgive klasseundervisningen blev det nødvendigt at samle de almindeligste feil og gennemgaa dem under ett. Det viste sig ogsaa at være praktisk at skrive til enkelte bemærkninger i stilebøgerne. Til denne gennemgaaelse blev anvendt slutningen af en læsetime. Feilene retted eleverne for største delen hjemme, idet de tog læsebogen til hjælp. I næste time, mens eleverne skrev, kunde man saa gennem samtale med den enkelte sikre sig at alt var forstaat.

Den mundtlige gennemgaaelse paa forhaand blev lidt efter lidt raskere, eftersom fortællingen blev længere. Men først de sidste gange i skoleaaret blev den ganske sløifet. Øpgaven til examen var efter 1 gangs oplæsning at gjengive indholdet af en fortælling paa vel en halv side af examenspensumet (20 sider), og resultatet var meget godt.

I det hele var udbyttet af disse øvelser tilfredsstillende.

Det var et arbejde som eleverne satte stor pris paa og aldrig fik for meget af. Følelsen af selv at producere noget glæded dem øiensynlig. Sammenlignet med stil syntes gjenfortællingen at have det fortrin at glosevalget blev heldigere, ordstillingen bedre, og sproget i det hele mere idiomatisk. Det er ogsaa værd at lægge merke til at gennemgaaende et større antal elever end sedvanligt leverte meget respektable arbejder, hvilket vel tildels havde sin grund i at de kunde vælge udtryk og vendinger efter behag. Og de aller flinkeste gutter havde rig anledning til at vise hvad de maatte have tilegnet sig af sprogets eiendommeligheder. Længere ude i skoleaaret fik de nemlig tilladelse til — og satte sin ære i — at fortælle saa meget som muligt med egne ord, idet de med flid forandred sætningsforbindelsen og valgte synonyme ord og vendinger. Og det havde vi megen glæde af. Men saa var til gjengjæld de 2—3 daarligste elevs arbejder regelmæssig temmelig ubchjælpelige.

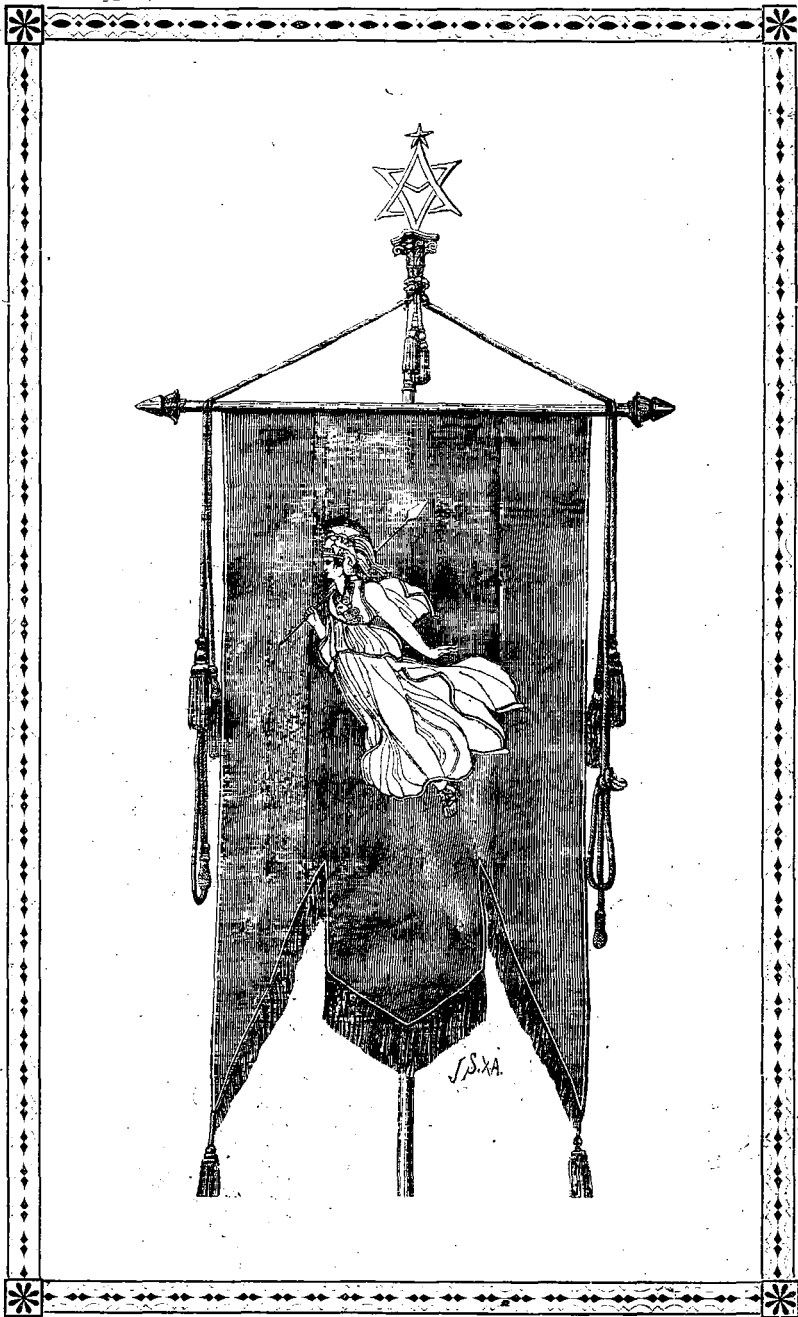
Vi var meget spændte paa at se hvorledes disse gutter, som kun havde skrevet gjenfortælling, vilde klare stilen i 3 m. Det ser imidlertid ud til at gaa ligesaa godt som ellers — snarere bedre. Dette synes at vise at man ogsaa ved gjenfortælling vil kunne fæstne formerne og indøve grammatiken.

Uddrag af skolereglerne.

De som indmelder sine børn i skolen, vedtager derved for sit vedkommende de i skolen gjældende regler; blandt disse merkes særlig følgende:

1. Disciple hvis forældre ikke bor her i byen, maa anbringes hos personer som kan skaffe dem et passende hjem og i forældrenes sted være deres **foresatte**.
2. Naar en discipel ved sygdom er hindret fra at møde paa skolen, maa der snarest mulig sendes skriftlig anmeldelse derom fra hans foresatte. Udenfor sygdomstilfælde maa disciplene ikke udeblive nogen dag eller time fra skolens undervisning uden forud indhentet **samtykke af bestyrelsen**.
3. Skolens disciple maa ikke røge tobak paa byens gader eller

pladse eller andre offentlige steder; heller ikke maa de besøge kafeer eller restaurationer, medmindre de er i følge med sine forældre eller foresatte eller andre paa disses vegne. Dersom disciple af skolen ønsker at danne foreninger sig imellem eller at være medlemmer af andre selskabelige foreninger, maa de dertil have bestyrelsens samtykke. De maa ikke uden bestyrelsens samtykke paa nogen maade optræde offentlig (f. eks. ved dramatiske forestillinger, koncerter, turnfester m. m.).

J.S.X.A.